Magyar Református Nevelés

református pedagógiai szaklap – I. évf. 4. szám

2000. április

Tematikus szám
az idegen nyelvek
tanításáról

A TARTALOMBÓL:

Miklós Réka:
Identitás és minőség
az idegen nyelv oktatásban

M. Varga Bernadett:
Keresztúri Bíró Pál
életművének margójára

Dr. P. Tóth Béláné:
Gondolatok a nyelvtanítás
hatékonyságának
növeléséről

Gaál Izabella:
Task-Based Learning,
a cselekvésen alapuló
tanulás

Czeglédi Sándor:
A latin nyelv tanítása
református
gimnáziumainkban

Dr. Kőczi Rozália:
Határon túl a muzsika
hangjaival

Hubai Katalin:
„Az ezeréves tölgy
kihajt újra"

Retek Levente:
Tizenhat óriás egy
óriási CD-n

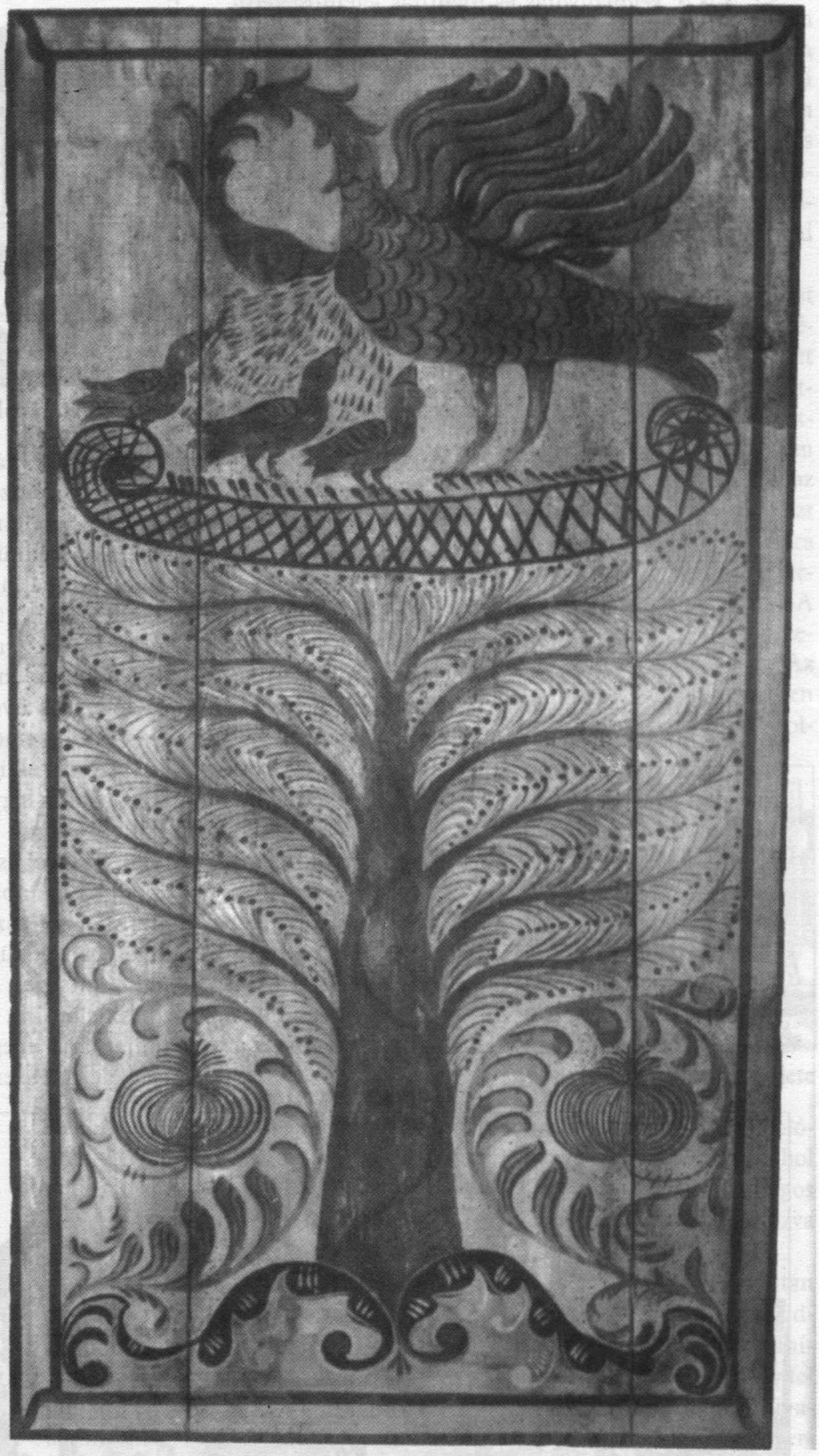

A fiait vérével tápláló pelikán régi Krisztus-szimbólum.
A noszvaji templom-mennyezet egy táblája.

Miklós Réka

Identitás és minőség az idegen nyelv oktatásban

Mostanában olyan sokat hallani a minőségbiztosítás és identitás jelentőségéről. Ezzel kapcsolatosan rendezett szakmai továbbképzést a Református Pedagógiai Intézet is 2000. március 31-én, melyen Ábrahám Károlyné és Szálkáné Gyapay Márta Nyelvoktatásunk időszerű kérdései címmel a kerettantervekről tartott előadást.

Mivel pályakezdő pedagógus vagyok és a tapasztalatokat is még csak most gyűjtögetem, nagy segítséget nyújtott munkámban az előadássorozat, hiszen nemcsak az idegen nyelv területén, de a közoktatás egészében nagy gondot jelent az identitás és minőségbiztosítás, főleg így az Európai Unióhoz való csatlakozás éveiben. Igyekeznünk kell tehát a lehető legmagasabb szinten oktatni minden területen, hogy megfeleljünk a kihívásoknak és az európai követelményszintnek.

Nehéz helyzetben vannak a felekezeti iskolák, miközben egyre nagyobb szükség van rájuk. Megfelelő minőségű oktatással, a hagyományok és kapcsolatok ápolásával kell megerősíteni helyzetünket.

Dr. Tőkéczki László egyetemi docens (ELTE BTK) megfogalmazása szerint: identitás nélkül nincs minőség. Az identitás, a hit, az érték, a kommunikáció alapjain szilárdul meg, ugyanakkor küldetéstudatot is hordoz magában, amely a közösséghez való tartozásban ragadható meg leginkább. „Az évszázadok alatt megpróbált és igazolódott értékeink birtokában nem szabad félnünk a jövőtől. Ugyanakkor látnunk kell, hogy mindenkitől lehet, szabad tanulnunk, ám az bizonyosan nem használ nekünk s főleg nem az ifjú nemzedéknek, ha a gyorsuló ütemben zsákutca felé tartó „modern" kultúra ellen nem védekezünk." Iskolánk, a gyulai Magvető Református Általános Iskola az ország többi református intézményével közösen igyekszik magáénak vallani ezt az értékrendet.

Az Ókollégium a XIX. század közepén

Hasznos tanácsok és feladatok között hangzottak el a továbbképzésen, hogy a hit oktatását az idegen nyelvek keretein belül is meg kell tudnunk valósítani. Törekednünk kell arra, hogy a gyerekek idegen nyelven is hallhassák és érthessék a Biblia üzeneteit. További célkitűzéseink: a nyelvterületek megismertetése, az érettségi vizsgára való felkészítés, illetve a helyi lehetőségeknek és adottságoknak megfelelő szintű nyelvoktatás megvalósítása református oktatási intézményeinkben.

A gyerekek nyelvtanulási vágyának felkeltése és fenntartása legyen a fő célunk versenyeztetéssel, nyelvi táborok szervezésével, külföldi kapcsolatok fejlesztésével és ápolásával. Nem szabad megfeledkeznünk azonban saját tudásunk, felkészültségünk állandó fejlesztéséről, szinten tartásáról sem, amelyben a különböző továbbképzések nyújthatnak segítséget.

Az előttünk álló feladatok felmérése, összegzése mutathatja meg csak számunkra, milyen fontos célokat kell szem előtt tartanunk annak érdekében, hogy a felnövő nemzedék (még kis városok, községek esetében is) megkapja a lehető legmagasabb minőségű oktatást, ezzel is megkönnyítve az egységes Európához való csatlakozást, mindenek előtt azonban megtartva és biztosítva a minőséget és a nemzeti identitást nemcsak a református iskolákban, hanem az egész közoktatásban.

Legyen mindannyiunk kitűzött célja ez.

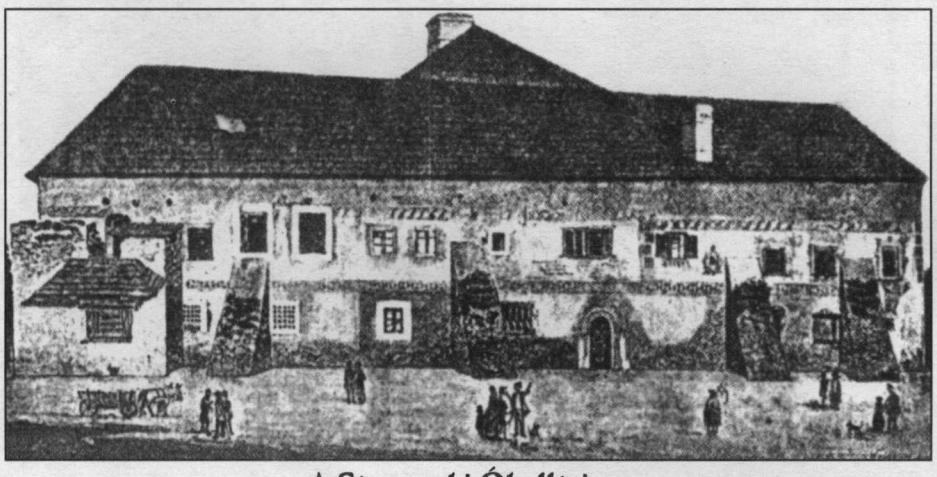

A Sárospataki Ókollégium

M. Varga Bernadett

Keresztúri Bíró Pál életművének margójára

Bethlen Miklós, a 17. századi hanyatló Erdély „legeurópaibb koponyája" Önéletírásában nem véletlenül szentel különös figyelmet hajdani tanárai portréjának megrajzolására, hisz ragyogó műveltségét nem csupán hosszas peregrinációjának, hanem kiváló hazai tanítómestereinek is köszönhette. Bethlen Apáczai Csere János és Keresztúri Bíró Pál tanítási elveinek, pedagógiai módszerének, iskolapolitikájának állít méltó emléket főműve lapjain. *„Ösztönös pedagógusként propagálja eredményeiket, leggyümölcsözőbb módszereiket kívánja terjeszteni, legalább most, élete summázásakor."*[1] Erdély tudós kancellárja különösen Keresztúri módszerét szándékozta nyomtatásban is megőrizni és továbbadni, mivel „ama merő fél apostol ember" nem készített részletes didaktikát. (Nyilván elégnek gondolta a keze alól kikerült tudós ifjak bizonyságát módszerének igazolására.) *„Sokszor bántam* – írja Bethlen –, *s ma is bánom, hogy amíg Németországban jártam, gyermeki könyveim, írásim Kolozsvárott elvesztenek, hadd tudnám a közönséges jóért kiadni azt a Keresztúri Pál methodusát, melyet így is, amennyire lehet letészek, talán lészen valaha valaki követője s felvétetője mert én üdvezült Csernátoni Pállal hijában igyekezém benne, opponálá magát a kevélység, az irigység és a restség a tudósokban..."*[2]

Keresztúri Pál tanítási módszere nem veszett tehát el végképp, Bethlen Önéletírásából és más forrásokból rekonstruálható. Annál is szükségesebbnek látszik a jeles pedagógus életművének megírása, mivel Keresztúriban bizonyos fokig Comenius hazai előfutárát és Apáczai egyik ősforrását tisztelhetjük. Keresztúri pedagógiai tevékenységével nem csak módszertanilag, de a pálya iránti elhivatottságában is megelőzi és megelőlegezi a fiatal Apáczait. Ideje hát, hogy végre szélesebb körben is ismertté váljon Keresztúri Pál neve, *„kinek élete olyan, mint az Alföld csatornája, mely zajtalanul öntözi a rétet, ... s áldás fakad a nyomán."*[3]

1. „Újítsuk meg emlékezésünket egy régi emberünkről..."[4]

Keresztúri Pál nevével a 17. századi Erdély művelődéstörténetéről szóló irodalomban gyakran találkozhatunk, ám ez a gyakori találkozás nem ígér mélyebb ismeretséget, mert csak rövid utalásokban esik szó róla, eddig még sohasem állt a kutatás középpontjában. *„Keresztúri úgy is mint író, de különösen mint nevelő, művelődéstörténetünkben kiváló helyet foglal el, ... de élete és működése megírásra vár"*- írja adattárában Herepei János.[5]

Ki is hát ez a majdnem feledésbe merült tudós férfiú?

Keresztúri Pál 1604-ben született a Sárospatak közelében fekvő Bodrogkeresztúron.[6] Közép- és felsőfokú tanulmányait Sárospatakon végezte, ahol seniori tisztet viselt. A pataki évek után figyelemre méltóan hosszú peregrináció következett Keresztúri életében. Előbb Heidelbergbe, majd Frankfurt an der Oderbe megy, aztán 1624-ben a leideni egyetem hallgatói között találjuk. Innen Angliába visz az útja, ahol hosszabb időt töltve megismerkedik az ottani szellemi élet jeles áramlataival – így a puritanizmussal is – , *„s ha talán nem is cselekvőlegesen, de jóindulatú megértéssel ... támogatta annak hazai terjedését."*[7]

Az 1627-es év nyara ismét Leidenben találja Keresztúrit, ahonnan 1629-ben tér végleg haza. Modern pedagógiai nézeteinek gyökerei erre a – kor viszonyai közt igen hosszúnak számító – hét esztendős kibujdosásra nyúlnak vissza. A fiatal Keresztúri alapos szellemi felkészülés után kezdhette el itthoni ténykedését.

Hazatérve rögtön fontos állást kap: ő lesz a gyulafehérvári kollégium „fő scholamestere", s itt pedagógiai eredményei felkelthették I. Rákóczi György érdeklődését, mert 1636-ban a fejedelem őt bízta meg a Schola Aulica, az udvari iskola szervezésével. (Ezt Rákóczi saját gyermekei számára hozta létre, az Európa-szerte elterjedt lovagi iskolák mintájára.) A hercegek Keresztúri gondos vezetésével készültek uralkodásra. Az iskolaszervezést követő években Keresztúri udvari papként is szolgált, ránk maradt írásaiban teológiai elképzeléseit teszi közzé hol prédikációk, hol pedig imádságos elmélkedés formájában vitatkozva egy-egy katolikus hittudóssal.[8]

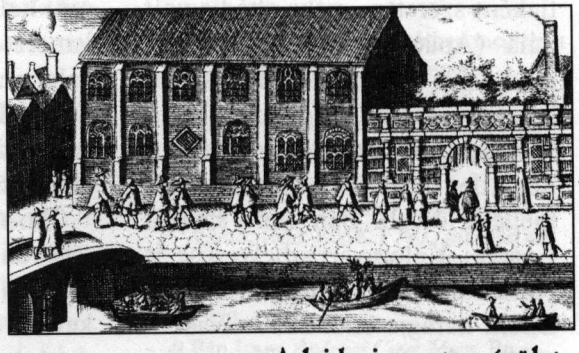

A leideni egyetem épülete

I. Rákóczi György halála után 1650 körül lett Keresztúri Pál udvari elsőpap, főprédikátor. A tanítással azonban ekkor sem hagy fel – , holott rég megtehetné – hivatástudata, elkötelezettsége a gyermeknevelés iránt mindvégig ezen a nehéz pályán tartja. Inkább másodpapot vesz maga mellé és

közelre helyezi „székhelyét" a mindenkori szolgálati helyéhez. Bethlen Miklós 1653-ban kerül Keresztúri iskolájába, ahol immár egy új fejedelmi generáció növekszik: Bethlen mellett itt tanul I. Rákóczi Ferenc is.

Mielőtt a mester pedagógiai elveit igyekeznénk bemutatni, idézzük fel életének egyik utolsó, Apáczai Csere Jánosra nézve sorsfordító pillanatát! 1655. szeptember 24-én a puritanizmus heves ellenzői (Basirius Izsák vezetésével) nyilvános vitát írtak ki Apáczai ellen. A vita részleteit és körülményeit nem áll módomban ismertetni (megtette ezt Kovács I. Gábor Bán Imre nyomán a Magyar Református Nevelés első számában), de tény, hogy Apáczai aligha számíthatott bármi jóra. Ha a jelenlévők közül valaki hathatott a fejedelem lobbanékony természetére, az tisztelt és szeretett nevelője volt: Keresztúri Pál. „Keresztúri tág látókörű szabad szelleme nem állt távol a puritánus eszméktől" és „Apáczaiban saját nevelői tálentumát látta újjáéledni", fiaként szerette, „ritka ebédje volt nála (Apáczai) nélkül."[9], ezért *módszeres taktikázással igyekezett* lecsillapítani a fejedelmi dühöt: korholó szavakat intézett Apáczaihoz, de indirekt módon mégis mellette érvelt. Bán Imre szerint Apáczai Kolozsvárra helyezése is Keresztúri ötlete lehetett. A fejedelem haragja csak 1656 tavaszán csillapodott le, amit Keresztúri már nem élhetett meg, ugyanis 1655 decemberében hazatért Megváltó Urához. A fehérvári vártemplomnak abban a sírboltjában nyugszik, (a fejedelmek temetkezési helyéhez közel) ahol Geleji Katona István, Alsted János Henrik, Bisterfeld János Henrik és Pápai Páritz Imre is.

2. A szelídség pedagógiája

„... ezért építettek scholákat, mert ott mindenek jó renddel vannak helyeztetve. Rend kívül ott semmi nincsen, nincsen, nincsen semmi zűrzavar, semmi igyetlenség, nem esik itt zajgás, kiáltás, harag, gyűlölség és semminemű irigység. Nincsen semmi bosszúságtétel, gonosz nyelveknek rágalmazása, avagy egymásravaló törés. Nincsen sohul ... az jóságos cselekedeteknek egyéb veteményeskerti az scholákon kívül, nincsen oly kedves társaság, melyben az emberi elme az tisztességnek kívánására inkább gerjedezne, nincsen sohul oly jeles munka, mint az scholai munka, nincsen oly mesterséges tudomány, mellyel az isteni méltósághoz közelebb járulhatnánk, mint az deáki tudomány..."- írja Keresztúri a Csecsemő keresztyén... című 1638-as könyvének bevezetőjében.[10] Nem ismerős-e ez a gondolat? A magyar iskolák nemléte, vagy a helyenként működő hiányos, korszerűtlen, elégtelen oktatás készteti később Apáczait kemény kritikára az 1656-ban tartott kolozsvári székfoglalójában, de az alap itt fogalmazódik meg. (Vajon ma elmondhatjuk-e iskoláinkról, hogy ilyen ideális módon, rendeltetésszerűen működnek?) Menynyit kell munkálkodnia egy lelkiismeretes tanárnak, hogy iskolája *valóban a fent leírtakhoz hasonlítsék!* Keresztúri a maga példájával igazolta, hogy a kitűzött cél elérhető.

Tanítási módszerének kifejlesztésében segítségére volt *Wolfgang Ratke (1571-1635)*[11] A hazájában kevéssé megértett német reformpedagógus, aki egy ideig Németalföldön hirdette merészen új elveit. Valószínű, hogy Keresztúri itt hallott az új didaktikáról, melyet hazatérve az Erdélyi viszonyoknak megfelelően alkalmazott. (Comenius hatása sem zárható ki a Keresztúri-féle oktatásra, hisz nyelvtanai már Bethlen gyerekkorában ismertek voltak. Jelmondatuk mindenképp közös lehetett: Omnia sponte fluant, absit violentia rebus! Vagyis: minden természetesen folyjék, erőszakosság nélkül.)

Keresztúri mindenekelőtt szakított a testi fenyítést alkalmazó gyakorlattal. Belátta – ahogy Ratke –, hogy a gyermek figyelmét nem kell, és nem lehet erőszakkal a megtanulandókra terelni. Mikor a kis Bethlen előző tanítójánál csak latin szavak felmondása után kaphatott enni, inni, épp Keresztúri szabadította meg szorult helyzetéből. *„Elhagyák azért énnékem nagy örömömre, mert bizony nagy iga volt rajtam, oly módon nem is ehettem jól, csak a vocabulákat mammogtam magamban. Ha nekem Keresztúri Pál akkori eszemmel egy falut ajándékozott volna, nem vettem volna kedvesebben tőle, meg is szerettem, dicsértem, hogy micsoda jó vén ember, az még az apámnál is jobb..."*[12] Később sem változik ez az elv: *„Plága nélkül voltunk nála* (Keresztúrinál) *laktomban"*[13] – emlékszik Bethlen. Ez annál is figyelemre méltóbb, mert a gyermekekkel való emberibb bánásmód igénye többnyire jámbor óhaj maradt a kor pedagógiai gyakorlatában. Az ütlegelésnél célravezetőbb módszernek bizonyult a játékórák bevezetése, melyet Ratke javasolt. Összességében *„... mint atya gyermekeivel, úgy bánt tanítványaival"* Keresztúri, vigyázva arra, hogy *„meg ne unatkozzanak, és felette terheltetvén el ne idegenedjenek a tanulástól..."*[14]

Ratke – és rajta keresztül Keresztúri – didaktikájának ismeretelméleti alapjai egyfelől a 17. századi empirista konstrukcióinak sorába tartoznak – ahová Comenius pedagógiai munkásságának szemléleti alapelvei is. Ennek megfelelően vallja Ratke és Keresztúri, hogy nem a szabályok és a grammatika felől kell elindulni a tanításban, hanem az olvasmányanyagból. Az anyanyelvű oktatás az alap: olvasni és írni a Pascal által kifejlesztett hangoztató módszerrel magyarul tanított Keresztúri, *„melyben felette sokat félannyi, s még kevesebb idő alatt is megtanul a gyermek a maga nyelvén "*[15] A latin nyelv oktatása csak ez után következett, amiben a mester nem a reguláknak, hanem a stílusra helyezett hangsúlyt. Históriákat,

fabulákat fordíttatott magyarról latinra és vissza. A grammatika, poétika, retorika tanítása is az olvasmányanyag és az írásművészet gyakorlása által történt. A tananyagot teológia-, filozófia- és logikaoktatás tette teljessé.

Ratke rámista alapon – s ez a másik fő ismeretelméleti irány, ami meghatározza Keresztúri módszerét is – kiáll az emlékezet túlzott megterhelése ellen, elutasítja a lélekölő memorizálást. A dolgok valóságos megértése ui. feleslegessé teszi a mesterséges memóriát. Ennek gyakorlati folyománya a gyakorlással és ismétléssel való rögzítés módszere a memorizálás helyett. Keresztúri a kérdés-felelet formában való gyakorlásra helyezett nagy hangsúlyt.

A klasszikus latin mellett Keresztúri *„egyszer rágondolá magát, hogy idegen nyelveket tanuljunk, oláhul, tót- vagy lengyelül, törökül, németül, franciául, de ezeket nem egyszersmind, hanem egymás után-...ő pedig azt egyiket sem tudta, annál is inkább csudálták az ő tanítását..."*[16] Nehezen képzelhető el, hogy maga Keresztúri legalább kissé ne konyított volna e nyelvekhez, tótul szülőfaluja környékén, a románt netalán a fehérvári nyomda Dobre pap-tipográfusától vagy a közeli falvak egyházi embereitől, németül, franciául és angolul pedig peregrinációja alatt tanulhatott.

A tudós tanítómester ugyanakkor figyelmeztet minden tudomány, minden tanító-nevelő munka végső céljára is: az őszintén átélt, belülről fakadó kegyességre: *„Mert mit használ e világi elmulandó dolgok felől való tudomány, ha az Isten dolgainak vizsgálatát elmúlatjuk, megútáljuk? Keresd fel elméddel az természetnek minden titkait, tanuld meg az tündöklő csillagoknak rendit, menj fel elméddel szintén az Holdig, és annak folyását vizsgáljad, légy híres minden emberi bölcsességgel, fordítsd elmédet az tengerre és vizsgáld meg, minémű határokkal vétetett környül, járd el az egész földet és a tengert, szemléljed az egeknek minden részeit, avagy az egeken fölül is terjeszd ki elmédet, vizsgáljad az angyalokat és egyéb lelkeket, értekezzél mindazok felől, valamelyek az te nyughatatlan elmédnek tetszenek. Micsoda jó követ téged, kérlek, ennyi fáradságos munkád után, ha azt, aki mindezeket teremtette, az Istent tudniillik, nem tudod?"*[17]

Keresztúri módszere hamar visszhangra talált: *„...sokan az akkori tudós emberek közül ki nevette, ki kárhoztatta, de csakhamar csudálni s dicsérni kezdték."*[18] Később, mikor Apáczai szeme előtt a triviális iskola lebeg, Keresztúri Pál tanítói eljárása is ösztönző a tervezésben. „Bár Bethlen Miklós mestere a reáliák rendszeres tanításával valójában keveset törődött, de az alapelvet kimondta: *„tanuljon dolgot, valóságot először, és azokkal a dolgokkal együtt azok neveit, nemeit, minéműségeit, hadd legyen osztán miből s mivel poémát, oratiot csinálni."*[19] Sajnos Apáczai sem folytathatta sokáig Keresztúri munkáját, mert őt fiatalon *„Kivette Isten ez ostoba s háládatlan magyar világból, mely nem volt méltó őhozzá..."*[20]

A másik sokat ígérő tanítvány, Jászberényi Pál hasonló sorsra jutott. A török háború miatt Angliába menekült, Londonban híres iskolát nyitott saját vesztére, mert irigyei nem sokkal később megmérgezték. *„Bezzeg ez, ha Isten élteti, s lejő, (Gyulafehérvárra) feltámasztja vala Keresztúri Pált és Apáczai Jánost*[21]. – kesereg Bethlen. Ám Jászberényi nem jött, már nem jöhetett folytatni az elkezdett munkát.

Keresztúri Pál mindenesetre igyekezett nagyobb megbecsülést és figyelmet szerezni a tanári pályának abban a korban, mikor a főiskolát végzett, külföldet járt diákok számára legtöbbször kényszerűség és nem hivatás volt az iskolarektorság. (Manapság sem különösebben vonzó sikerszakma a miénk, divat már az egyetem után elmenekülni róla...) Élete végéig áldozatosan képezte az erdélyi nemesifjakat, s bizonnyal foglalkozott tehetséges alacsonyabb rendű gyermekekkel is. Módszerét – erőszakmentesség, játékosság, illusztráció – kevesen alkalmazták rajta kívül már az 1630-as években. Hírneve megmaradhatott volna, ha módszerének könyvet szentel, ám így is érdemes megőriznünk emlékezetünkben.

1 Jankovich József, *Apáczai hatása Bethlen Miklós pedagógiai és iskolapolitikai törekvéseire* = Bethlen Miklós Levelei, kiad., bev., jegyz. JANKOVICH József, Akadémiai, Bp., 1987, I-II (RMPE, 6) 29.
2 *Bethlen Miklós Élete leírása magától* (1708-1710) = Kemény János és B.M. Művei, kiad., jegyz. V. Windisch Éva, Szépirodalmi, Bp.,1980 (Magyar Remekírók). Tov. Bethlen 1980. 143.
3 *Borbély György, Keresztúri Pál* = Magyar Paizs, II. 22.(1901) 98.
4 *Borbély Uo. 98.*
5 Herepei János: *Néhány adat Keresztúri Bíró Pál életéhez*, = *Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez II*, Herepei János cikkei, Bp., 1966. 296.
6 Zoványi Jenő, *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*, szerk. Ladányi Sándor, Bp., 1977.309.
7 Herepei János, *Adattár* I.. Bp.-Szeged, 1965. 272.
8 Keresztúri Pál nyomtatásban megjelent művei a következők: *Christianus lactens...*, Albae Juliae, 1637. RMK II 508., *Csecsemő keresztyén...*, Fehérvár, 1638. RMK I.678., *Felsördült keresztyén...*, Fehérvár, 1640. RMK I 722., *Talio*, 1642 (elveszett), *Lelki legeltetés...*, Várad, 1653. RMK I 780., *Mennyei társalkodás...*, Várad, 1645. RMK I773 a., *Egyenes ösvényjj*, Várad, 1653. RMK I.879
9 Bán Imre, *Apáczai Csere János*, Bp., 1958. 445-447..
10 RMK I 678 12.
11 Ratke nézeteiről: *Die neue Lehrart: Padagogische Schriften Wolfgang Ratkes*, hgs. Gerd Hoberdorf, Berlin, 1957. és *Geschichte der Erziehung*, hgs. K.H. Günther, G. Hohendorf, H. König, H. Schultenhauer, Volkseigener Verlag, Berlin, 1966.
12 Bethlen 1980 147.
13 Uo. 147.
14 Uo. 159.
15 Uo. 160.
16 Uo. 152.
17 RMK I 678 9.
18 Bethlen 1980 161.
19 Bán 1958 509. 511.
20 Bethlen 1980. 192.
21 Uo. 219.

Az idegen nyelv tanítása a református iskolákban

Dr. P. Tóth Béláné

Gondolatok a nyelvtanítás hatékonyságának növeléséről

Orosz-német szakos középiskolai tanárként huszonhét éve foglalkozom nyelvtanítással. Egy ideig mindkét nyelvet oktattam, a rendszerváltozás óta már leginkább csak a németet. A huszonhét évből tizenötöt egyházi iskolában töltöttem: Szentendrén a Ferences Gimnáziumban, majd Budapesten a Lónyay Utcai Református Gimnáziumban gyakoroltam a hivatásomat, most pedig az idei tanévtől a Szentendrei Református Gimnáziumot vezetem.

Tudom, hogy vannak olyan iskolák, ahol heti öt-nyolc, vagy akár tíz órában is tanítják az idegen nyelveket. Nekem a hosszú tanári pályám alatt még egyszer sem adatott meg, hogy ilyen intézménybe kerüljek. Ki kellett békülnöm a heti három órás lehetőséggel. Mivel abból az elhatározásomból nem akartam engedni, hogy diákjaim többsége az érettségi bizonyítvány mellé a középfokú nyelvvizsgát igazoló diplomát is megszerezze, kénytelen vontam a rendelkezésre álló idő intenzívebb kihasználásának a módszerét választani.

Először is megpróbálom magam és ezáltal az általam tanított nyelv mellé állítani a tanulókat. Nagyon szeretek tanítani: gyönyörűnek tartom Goethe és Schiller nyelvét, szeretem a gyerekeket és örömmel adom át nekik a tudásomat. A diákoknak érezniük kell a tanárból áradó lelkesedés. Az úgy melegít, mint egy lobogó tűz, nem lehet mellette megmaradni anélkül, hogy ránk is át ne terjedjen a forrósága.

Egy másik titka a hatékonyságnak a rövid időközönként beépített konkrét cél. A tanulókkal négy-, hat vagy nyolc évig foglalkozunk – attól függően, hogy milyen típusú gimnáziumban oktatunk idegen nyelvet. Ez felnőtt mértékkel is

Schedel-krónika, Würzburg 1493-ból

hosszú, gyerek-mértékkel pedig beláthatatlanul hosszú idő. Közben elfogy a türelem, a lelkesedés. Fontos, hogy mindig legyen a diákok előtt egy közeli cél, amit el szeretnénk érni. Mikuláskor szavalóversenyt tartunk. Bárki indulhat, a kezdők is, a kettesek is, hiszen egy kötelező és egy szabadon választott vers megtanulásához és elmondásához nem kell olyan sok nyelvtudás, annál több szorgalom és átélés. A verseny több fordulóban zajlik, a végső körben már idegen zsűri előtt, a legeslegutolsó megmérettetésnél pedig egyenesen „az év szavalója" címet lehet elnyerni. Ezt aztán egy évig viselheti a boldog tulajdonos, a következő évben a többiek megpróbálják tőle elvenni, ő viszont teljes erejéből igyekszik megvédeni azt. Alighogy vége van ennek a versengésnek, máris itt a farsangi műfordító verseny, több kategóriában, tudásszinteknek megfelelően. Május táján keressük a legszélesebb szókinccsel rendelkező tanulót és egyszercsak itt az év vége.

A tíz hónapos tanulási időt meg lehet nyújtani, ha rá tudjuk venni a gyerekeket arra, hogy a hosszú nyári szünetben is foglalkozzanak az idegen nyelvvel. Nem küldöm őket drága nyelviskolákba, nem kell más a tanuláshoz, csak egy érdekes könyv, meg egy ceruza és egy szótár. Olvasnak, jegyzetelnek a vonaton, a strandon, reggeli után és vacsora előtt. Amikor szeptemberben újra találkoztunk, elképedek az előrehaladásukon. Persze ez a „nyári műszak" sem megy cél nélkül. A 9. osztály utáni nyarat azért tölti mindenki lelkes nyelvtanulással, mert a 10. osztály után indulunk diákcserére. Ezt egy év levelezés előzi meg, ismerkedés a külföldi partnerrel. Aztán a 10. osztály után két hét következik egy német család otthonában, némi iskolába járással és sok érdekes programmal tarkítva, majd két hét vendéglátás itthon. Erre is nagy gonddal készülünk: a 9. és 10. osztályban az év utolsó hónapját idegenvezetési ismeretek elsajátításával töltjük. Amikor odakinn százágra süt a nap és már senki nem akar tanulni, akkor a németesek az év elejit is túlszárnyaló buzgalommal magolják a Szentháromság tér látnivalóit és a Parlament adatait, hétvégéiket pedig a Nemzeti Galériában vagy a Hősök terén töltik, hogy eredetiben is megnézzék, amit már a könyvek lapjairól

ismernek. A diákcsere utáni két évben és a közte lévő nyáron már általában véve senkinek sem kell mondani, hogy tanuljon. Inkább csak fékezni kell őket, mert átélve saját tudásuk kevés voltát, szeretnének többet és még többet elsajátítani.

Az órai munka menete minden nyelvtanár előtt ismert. A tankönyvekben lévő anyagot valahogy „be kell varázsolni" a fejekbe. Tanári pályafutásom első éveiben óriási szerencsém volt: az elődömtől „örököltem" egy jól felkészített versenyzőt, akivel lehetőségem nyílt végigjárni az OKTV összes fordulóját – egészen a döntőig. Elképedve tapasztaltam, hogy a diákoktól milyen tudást várnak el és mennyien vannak, akik ezekkel az ismeretekkel rendelkeznek is! Otthon rövid számadást csináltam és rájöttem, hogy az én tanítványaim soha nem jutnak el ide, ha nem „csempészek bele" az előírt tananyagba egyet és mást. És hozzáfogtam. Először belekerült a memoriter. Minden óra elején egy versszakkal több kívülről a Bibliából. Kórusban mondjuk, hangosan. És nagyon büszkék vagyunk rá, hogy egyre többet tudunk.

Aztán jött a „kifejezések" ötlete: minden órán 5 olyan fordulat, amiket a mindennapi életben használunk. (De jó, hogy itthon talállak. Kinyithatom az ablakot? Fáj a fejem stb.) Minden órán ötöt tanulunk és haladunk szépen egészen százig. Akkor versenyt rendezünk a százból és kezdjük elölről tovább: 5-10-15-20 stb. Kétszáznál újabb verseny és indul az egész elölről. Egyszercsak azt veszik észre, hogy ezt is értik, azt is hallották már, amaz is ismerős.

Rengeteget énekelünk. Pihenésnek, lazításnak is jó és megint csak szélesíti a szókincset. Amikor Németországban, Svájcban, Ausztriában jártam, kértem egy-egy gyülekezeti énekeskönyvet, azokban van bőven tanulnivaló. Később már a tanítványaim hoztak ifjúsági és cserkész táborokból dalos füzeteket.

Diákjainknak kb. 60-70%-a szokta tanulmányait középfokú nyelvvizsgával zárni. Segítek nekik a felkészülésben, bátorítom és biztatom őket. Ha sikerül a vizsga, együtt megünnepeljük a csoporttal, ha nem, megkeressük együtt a sikertelenség okát, megpróbáljuk kijavítani a hibát. Mikorra ideérünk, már olyan szorosnak kell lennie a tanár-diák kötődésnek, hogy ne féljenek megmondani, hogy jelentkeztek a vizsgára, biztosak legyenek abban, hogy számíthatnak rám. Nem csak az anyagot tanuljuk meg, de gyakoroljuk a vizsgáztatók előtti viselkedést, megbeszéljük az öltözködésig-köszönésig elmenően a legapróbb részleteket is. Akinek – valamilyen oknál fogva – mégsem sikerülne letenni az állami nyelvvizsgát, azzal felkészülünk az érettségire, és megbeszéljük, hogy a későbbi tanulmányaival hogyan tudná egyeztetni a nyelvtanulást, mikorra tervezi a szóbeli illetve az írásbeli vizsga letételét. Ha ez megtörtént, küld nekem róla egy képeslapon értesítést. Ha ide számolom azokat a híradásokat is, amelyek egy-egy volt tanítványom német szakos tanári diplomájának megszerzéséről vagy a német nyelvnek a munkájában való felhasználásáról érkeztek, bizony elég nagy gyűjtemény tulajdonosának mondhatom már magam. A tanári mindennapok idején szívet melengető olvasmány ez. Átsegít az esetleges csüggedésen és erőt ad a továbbiakhoz. Erre pedig – mint tudjuk – nekünk tanároknak sokszor igen nagy szükségünk van.

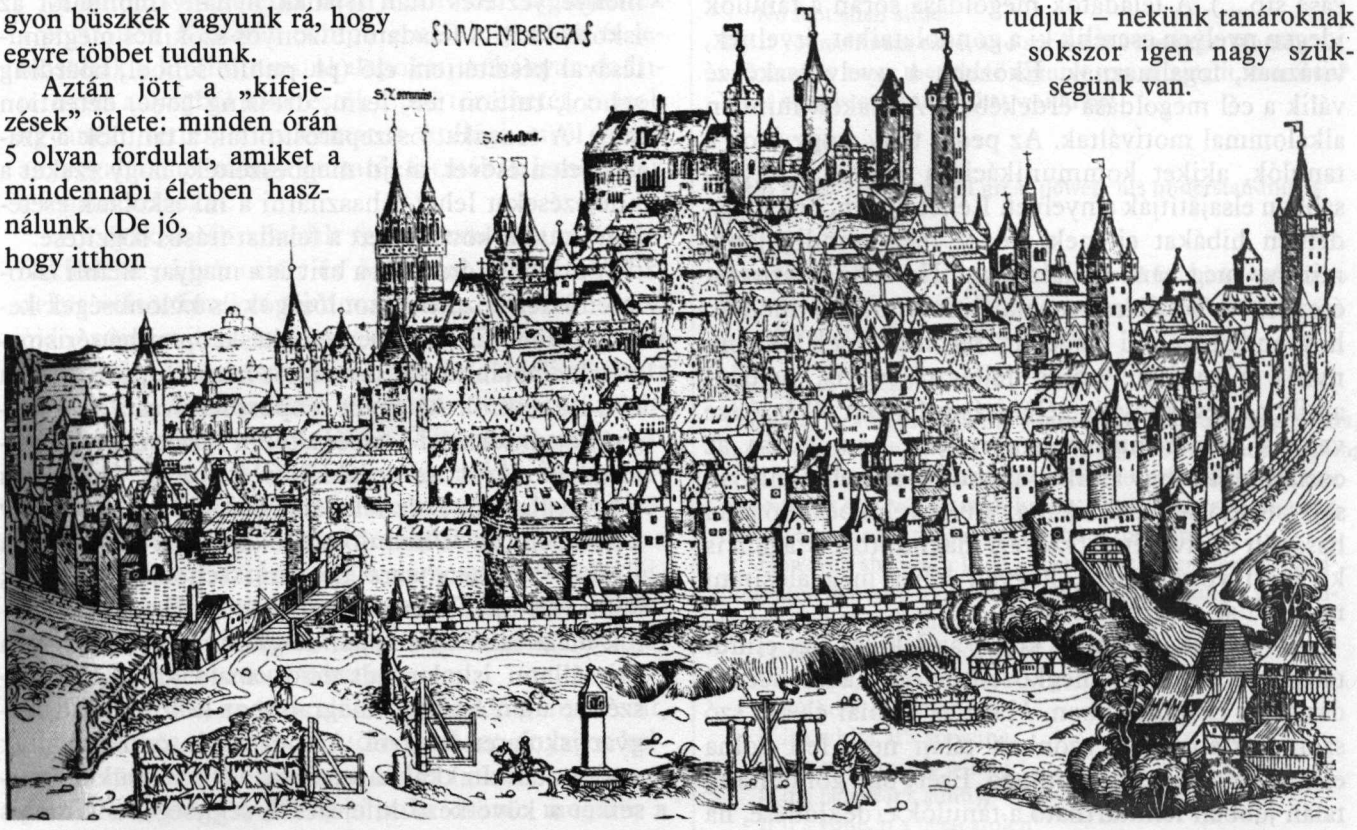

Schedel-krónika, Nürnberg látképe 1493-ból

GAÁL IZABELLA

Task-Based Learning, a cselekvésen alapuló tanulás

A Longman Kiadó 1999-ben pályázatot hirdetett meg angoltanárok részére, melynek célja a task-based learning módszer alkalmazásának bemutatása volt. Öt téma közül lehetett választani és össze kellett állítani egy minimum öt órát felölelő anyagot. A munka eredményét bemutató portfolió, valamint az óravázlatok beküldésével lehetett részt venni a pályázaton. Nagyon megörültem ennek a lehetőségnek, mivel alkalmam nyílt egy új nyelvtanítási módszer, a „task-based learning" (cselekvésen alapuló tanulás) kipróbálására.

Az idegen nyelvek tanításában a legnehezebb feladat talán az, hogy a diákokat megszólalásra bírjuk, akik szívesen elmondanak ugyan előre megtanult párbeszédeket, élvezik a szerepjátékokat, amikor azonban saját véleményüknek, gondolataiknak, netán érzelmeiknek kell hangot adniuk, megáll a tudomány, és inkább meg sem szólalnak. Sokféle kézikönyv forog közkézen, melyek a tanárok segítségére vannak abban, hogy ötletes feladatokkal tegyék változatossá az óráikat, ezek a kommunikatív órák azonban nem foglalnak el központi helyet egy adott tanagyag feldolgozásában.

A „task-based leadning" olyan módszer, amely során bizonyos tevékenységek kerülnek a középpontba (pl. problémamegoldás, tapasztalatok, élmények megosztása egymással, projektek kidolgozása stb....). A feladatok megoldása során a tanulók idegen nyelven cserélik ki a gondolataikat, érvelnek, vitáznak, fogalmaznak. Eközben a nyelv eszközzé válik a cél megoldása érdekében. A diákok minden alkalommal motiváltak. Az pedig tény, hogy azok a tanulók, akiket kommunikációra biztatnak, gyorsabban elsajátítják a nyelvet. Lehet ugyan, hogy kezdetben hibákat ejtenek, de ez még mindig jobb, mintha meg sem szólalnának. Ha erős késztetést éreznek a beszédre, megtalálják annak a módját, hogyan fejezzék ki magukat. Természetesen alkalom nyílik a nyelvhelyesség fejlesztésére is, például amikor a tevékenység célja írásos feladat elkészítése vagy a csoportmunka ismertetése, bemutatása az osztály előtt, vagy amikor a tanulók összehasonlítják saját megfogalmazásaikat az anyanyelvi beszélő által használt nyelvezettel (szöveg, magnó stb.). Magam is kíváncsi voltam arra, hogyan lehet megvalósítani mindezt az osztályteremben.

A választható témák közül az Iskolai élet címűt tartottam legjobban megközelíthetőnek a kilencedik osztályos csoportomban. Maga az iskolai élet, a szó szoros értelmében, azonban talán nem lett volna eléggé beszélgetésre ösztönző. Ezért úgy gondoltam, talán jobban fenntartható a tanulók érdeklődése, ha azt a feladatot adom nekik, hogy hasonlítsák össze a

Az Erzsébet-kori iskolamester tanítványai körében: az aránytalanul nagy tanító naiv ábrázolása mutatja a félelmet, mely ezt az ijesztő hatalmasságot övezte.

mi iskolánkat (Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma) az angliai Etonban lévő iskolával, ugyanis mindkettő ősi, nagy múltú egyházi iskola. A feladatot először bizarrnak találták, vajon össze lehet-e hasonlítani egyáltalán a két iskolát, de amikor a témához kapcsolódó anyagra bukkantak az Interneten, kíváncsiakká váltak.

Az első órán rövid játékkal hangolódtunk rá a témára: a cél az volt, hogy a diákok előzetes véleményegyeztetés után írjanak néhány mondatot az iskolánkról. A feladatot bizonyos szókincs megtanulásával készítettem elő (pl. public school, boarding school, tuition fee, term, dressing code, detention stb.). A szavakat összepárosították a tanulók a szavak jelentésével, majd megbeszélték, hogy ezeket a kifejezéseket lehet-e használni a mi iskolánk esetében, ezután következett a feladat írásos rögzítése.

A második óra célja a brit és a magyar állami iskolarendszer közötti hasonlóságok és különbségek keresése volt. Először, bemelegítésképpen háttérismereteik alapján kb. öt mondatot írtak csoportokban a brit iskolákról. Az egyik csoport felolvasta az összegyűjtött információkat, és a többi kiegészítette a hallottakat. Majd az érdeklődés fokozása érdekében feleletválasztós quiz feladatot oldottak meg verseny keretében (pl. When does the day start at school in Britain?; When were the first schools founded?; Who was Sir Thomas Rugby? stb.). Ezután a tanulók magnószöveg alapján diagrammot töltöttek ki a brit állami iskolarendszerről, majd annak megbeszélése után hasonló diagrammot készítettek a magyar iskolarendszerről. Az óra végén összefoglalták az órán tanultakkal kapcsolatos véleményüket, érzéseiket a következő kifejezések segítségével: In this lesson I have found out that..., I was pleased to see

that..., In this lesson I have understood that..., I was surprised to learn that...

A harmadik órán a témára játékkal (chain game, topic: school life in Britain) történő ráhangolódás után a diákok megfogalmazták azokat a kérdéseket a magániskolákkal kapcsolatban, melyekre választ szerettek volna kapni. Majd magnószöveget hallgattak meg brit magániskolai oktatásról. Az óra célja a brit és a magyar magániskolai rendszer összehasonlítása volt. Házi feladatként a kapott adatok alapján fogalmazást írtak. Az óra végén a diákok két csoportra oszlottak, és kérdéseket tettek fel egymásnak a két iskolarendszerről (állami és magán) a megszerzett ismeretek megszilárdítása céljából.

A negyedik órán a tanulók egy rövid videofilmet néztek meg Etonról és az iskoláról. Ezután elmondták a benyomásaikat, milyen lehet ott iskolába járni. A film másodszori megnézésekor a tanár által megadott kérdésekre adtak választ. A válaszok helyességét együtt beszélték meg. Az óra célja az volt, hogy rövid összefoglalást írjanak a látottakról, hallottakról. Házi feladatként leírták gondolataikat a saját iskolájukról.

Az ötödik óra célja az volt, hogy közösen fogalmazást írjanak a mi iskolánkról. Az óra szavak gyűjtésével kezdődött (brain-storming) a táblánál. A szavak és a házi feladat segítségével csoportokban rövid fogalmazást írtak a témáról (első piszkozat). Ezeket felolvasták és kiegészítették további gondolatokkal. Elkészítették a második piszkozatot, melyet csiszoltak – ha szükséges volt – a tanár segítségével, majd felolvasták a végleges változatot.

A hatodik és hetedik órán a tanulók elkészítették a portfoliót. Ketten a computernél dolgoznak és lemásolták a kitöltött munkalapokat, néhányan az Internetes anyagból kikeresték Eton történetét, mások ugyanezt tették a református kollégiumról szóló anyaggal, ismét mások mutatós formában lemásolták a fogalmazásokat.

Az órák során sikerült fenntartani a tanulók érdeklődését, kíváncsian és örömmel dolgoztak. Érdekes volt számukra több minden is. Először is, sok újdonságot tudtak meg az iskolájukról. Másodszor, a két kultúra összehasonlítása nagy érdeklődést váltott ki belőlük. Harmadszor, élvezték a csapatmunkát, büszkék voltak a munkájuk kézzelfogható eredményére. És ami talán fel sem tűnt nekik, hogy szinte észrevétlenül megtanultak egy tartalmilag jól körülhatárolható szókincset és eszközként használták a nyelvet, hiszen az órák célja nem az volt, hogy bizonyos szerkezeteket begyakoroljanak vagy kifejezéseket szituációk formájában ismételgessenek, hanem egy projekt megvalósítása.

Kétségkívül, az órák előkészítése időigényes volt, hiszen ehhez a témához audio és video anyagot kellett beszerezni, könyvtárba kellett járni, mégis azt gondolom, hogy a közös munka öröme megérte a fáradságot.

Prayers, poems, thoughts for the week — Imák, versek, gondolatok egész hétre

Great God in heaven,
You are so clever to know everything in the world.
You are so big to have made everything in the world.
You are so kind to ant to have each of us for a friend.
Thank you.

Richard of Chichester
Thanks be to thee,
Lord Jesus Christ,
for all the benefits
which thou hast won for us,
for all the pains and insults
which thou hast borne for us.
O most merciful Redeemer;
Friend and Brother,
may we know thee more clearly,
love thee more dearly,
and follow thee more nearly,
day by day.

Bishop Herbert (1782 - 1826)
Holy, holy, holy, Lord God Almighty!
Early in the morning our song shall rise to thee.

A Thought for Each Day (from The Friendship Book)
It was old Mary who taught me to singalonga Big Ben!
„I always do it," she told me. „Whenever I hear the chimes on TV or radio, I'm off. Don't you
now the words?"
I confessed I did not, so she sang them to me:
Lord, through this hour,
Be thou my guide,
Kept by the power
No foot shall slide.
Try it yourself next time, and spread the message. Wouldn't it be grand to know the whole country was singing it in unison? What a gladsome sound that would be!

Psalm 147:5
Great is our Lord, and of great power: his understanding is infinite.

Dear Father in heaven, there is lots of good food just waiting to be eaten. Thank you for ..... — who got it ready.
Thank you, too, for the food. Amen.

The weather forecast
The daily weather forecast is a must for one of our neighbours, and most of us know that the first thing she does each morning is to look out of the bedroom window, for what she sees determines what she will do with her day ? washing, cleaning windows, gardening, or a day at the shops, perhaps.

However, she was a little taken aback when her husband presented her with a mysterious parcel containing a new teatowel printed with these words:
Hang outside the window and check each morning:
If it's wet, it's raining,
If it's stiff, it's freezing,
If it's white, it's snowing,
If it's moving, it's windy,
If it's faded, it's sunny,
If it's gone, it's been stolen!

GYŰJTÖTTE: ÁBRAHÁM KÁROLYNÉ

Czeglédi Sándor

A latin nyelv tanítása református gimnáziumainkban

A fenti címből arra lehetne következtetni, hogy az alábbi írás majd a meglévő helyzetet mutatja be. Valójában azonban a feladatokat, lehetőségeket szeretném vázolni; esetleg vitára, közös gondolkodásra bírva azokat, akik érintettek e tárgy tanításában.

Gimnáziumaink döntő többségében lehetőség van a latin nyelv tanulására. Több helyen valamilyen (pl. magyar-történelem, biológia) tagozatra felvett diákok tanulják e tárgyat, máshol a nyolc- vagy hatosztályos gimnázium alsóbb évfolyamain kötelező, megint máshol ugyanúgy szabadon lehet választani, mint bármelyik másik idegen nyelvet. Rendszeresen indulnak a gyerekek latinból az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen, az Ókortudományi Társaság versenyén, s a díjazottak között is ott vannak mindig református gimnáziumaink növendékei. Az utóbbi küzdelem legjobbjai részt vehetnek az olaszországi Arpinoban, Cicero szülővárosában rendezett nemzetközi versenyen; s erre a nagy élményt jelentő viadalra is eljutnak évről-évre diákjaink. A legtöbb versenyeredmény Nagy Gábornak, a Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma tanárának köszönhető. A debreceniek mellett a kunszentmiklósi és a hódmezővásárhelyi gimnazisták érnek el rendszeresen valamilyen eredményt a vetélkedőkön.

A tanítás eredményességét mutatja, hogy az utóbbi években egyre többen tesznek latin nyelvből középfokú nyelvvizsgát. A versenyek és a nyelvvizsga is felvet azonban egy olyan problémát, amit – a latin nyelv tanításának nevelési céljai mellett – érdemes volna megvizsgálni. Tantárgyunk ugyanis három részterületet foglal magában. Ezek: a latin nyelvtan, a klasszikus latin szövegek olvasása és a római művelődéstörténet. E három terület sajátos módon összefonódik, hiszen a szövegek megértése nem képzelhető el nyelvtani és művelődéstörténeti ismeretek nélkül. Tanulmányi versenyeken azonban – az olaszországi verseny selejtezője kivételével – csak szövegfordítás a feladat, s a nyelvvizsgán is átmehet olyan jelentkező, aki csak minimális művelődéstörténeti ismeretekkel rendelkezik. Ez könnyen arra csábíthatja a tanárt, hogy e feltételek szerint igyekezzék tanítani tantárgyát. Így a latintanítás könnyen csak nyelvtantanítássá, szövegértelmezéssé válik. Ha valaki így tanítja tárgyát, a rá bízott gyermek személyiségének fejlesztésében hogyan jelölheti ki tanításának értelmét? Erre a kérdésre úgy válaszolnak legtöbbször e módszer hívei, hogy a latin nyelv tömörsége, grammatikájának rendszerezettsége fejleszti a diákok kombinatív készségét; a retorikai szabályok szerint szerkesztett, szó- és gondolatalakzatokban bővelkedő, gyakran körmondatokkal építkező szövegek rendkívül alapos feldolgozása pedig a tanulók logikai készségét fejleszti; ezáltal a diákok pontos, megbízható, figyelmes emberek lesznek az alapos latin stúdiumok végeztével. Ez a szemlélet tiszteletreméltó, de könnyen lehet, hogy a logikai gondolkodás fejlesztésére más tárgy (pl. a matematika) is alkalmas. Másrészt ez a szemlélet nem ad választ arra a kérdésre, vajon csak e téren, a kombinatív, logikus gondolkodás fejlesztésében gyakorolt hatást a latin nyelv, a római kultúra az európai és magyar művelődésre? Csak ezért talált érdekeset Zrínyi Vergiliusban, Csokonai Catullusban és Ovidiusban, Kazinczy Tacitusban, Berzsenyi és Petőfi Horatiusban, Babits Augustinusban és a latin nyelvű himnuszköltészetben, és a sort még folytathatnám külföldiekkel is. Kétlem, hogy a *kombinatív készségüket* akarták fejleszteni e szerzők olvasásával.

Róma a Piazza del Popolo

Hasonlóképpen helytelen véleményem szerint az a nézet is, hogy a latinóra „színesítése" miatt fontos, hogy művelődéstörténettel foglalkozzunk. Ha ez így lenne, akkor azt feltételeznénk, hogy a nyelvtan tanulása és a szöveg értelmezése, fordítása eleve unalmas, érdektelen; és ezekre az egyéb ismeretekre azért van szükség, nehogy a dögunalom jellemezze óráinkat. Ha valaki úgy érzi, a nyelvtan és a szövegolvasás nem kelt érdeklődést, *azon* próbáljon segíteni. A másik, számomra ugyancsak furcsa nézet

az, hogy ott kell több kultúrtörténetet tanítani, ahol a csoport gyengébb képességű gyerekekből áll, tehát „nehezebben veszik a nyelvtant". Ne nyúzzuk őket hát a grammatikával, ne kínlódjunk annyit Ciceróval, nézzük meg inkább, milyen szép nagy épület a Colosseum. Itt is ugyanaz a szemlélet búvik meg, mint az előbbinél: a latinóra igazából arra való, hogy a nyelvtant gyakoroljuk, olvassunk, fordítsunk. A művelődéstörténet pedig nem más, mint szerzők rövid életrajza, esetleg a szöveg fordításához szükséges egyéb tudnivaló, csak röviden, módjával. Ha ennél több, akkor csak kényszerből több.

Az előbbiek alapján úgy vélem, újra kell gondolni, hogyan lehetne a kultúrtörténet a latintanítás szerves része. Egy párhuzammal élve, a római műveltség a latinórán olyan, mint a kitérések szerepe Vergilius mezőgazdasági tanköltemányében, a Georgicában. A Széchenyi- és Herder-díjas református klasszika-filológus, Borzsák István akadémikus szerint az Itália dicsérete, Orpheus és Eurydice története esetében „kitérések helyett az előadás menetéből szervesen adódó summázásokról beszélhetünk, amelyek mintegy betetőzik a szakmai fejtegetéseket, másrészről magas hőfokon tartják az egészet."[1]

Ha e gondolat tükrében nézzük tárgyunk tanítását, megpróbálhatjuk rendszerbe foglalni a fent említett részterületek nevelési céljait. A szótározással, szállóigék, versek és prózarészletek tanulásával a gyerekek emlékező készségét fejlesztjük. Az alapos, mindenre kiterjedő mondatelemzéssel, a szöveg összefüggéseinek feltárásával a megfigyelőkészséget erősítjük. A művészeti alkotások befogadásának készségét alakítjuk ki és fejlesztjük a vers- és prózaelemzéssel – hasonlóan a magyar irodalom órákhoz –, de a feldolgozott szövegek rövid volta miatt másképp, esetenként talán alaposabban. Ugyanezt a készséget fejlesztjük, ha az illusztrációként használt régészeti, képzőművészeti emlékeket is alaposan megfigyeltetjük.

Úgy látom, a latin nyelv segítségével a beleélésre való készséget, az empátiát is fejleszthetjük. Tíztizennégy éveseknél akkor, ha a mondabeli vagy történelmi személyiség helyzetét, cselekvési kényszerét igyekszünk érzékeltetni. Tizenöt éves kortól aztán az előbbiek mellett – az alkotó és a műalkotás világának átélését, az azzal való érzelmi és értelmi azonosulást próbálhatjuk erősíteni. Az aprólékos, pontosan elemző fordítás azt a szemléletet alakíthatja ki tanítványainkban, hogy apránként lehet csak felfedezni a szépet: egy-egy sorban, gondolatban; ehhez hasonlóan a szobor vagy festmény egy-egy részletében, s csak végül egészében. Ezt a szépet tehát olyan rendben haladva találhatjuk meg, amely a részletes mondat- vagy képelemzéstől a nagy összefüggésekig vezet. A rendszeres együttgondolkodás során kialakíthatjuk a fegyelmezett gondolkodásra való készséget. Az igényt, hogy figyelmesen, pontosan olvassák ne csak a latin, hanem a magyar nyelvű igényesen írt szöveget is. Ne rohanjanak feleslegesen előre, ne keressék mindenáron az úgynevezett „nagy összefüggéseket", amiket egyes tankönyvek időnként (a könnyebbség miatt) a diákokra akarnak erőltetni. El lehet merülni a műben – legyen az vers, próza, kép, szobor –, hogy kialakítsunk így egy sajátos magatartást: a nyugodt, jó kedvvel végzett, szép munka örömét, ami magunk és mások megértésére irányul.

Róma. A Colosseum a vidéki tájban, fénykép a XX. század elejéről.

Talán még annyit, hogy e célok megvalósítása érdekében legfontosabb kiindulópont a jó szövegválasztás. Ezért is érdemes – már amennyire erőnk engedi – a római szerzők utókorra gyakorolt hatását vizsgálni. Titus Livius hősei példát adtak az önfeláldozó hazaszeretetre, Cicero műveiből lehetett megismerni évszádokon át a közösség boldogulásáért cselekvő, igényesen gondolkodó és beszélő szónok eszményét. Ágoston a vívódó, hitet, bizonyosságot kereső ember őse. Írásaiknak s a nagy római költők verseinek fiatal korban, eredetiben való értő olvasása hasznos energiákat szabadíthat fel, életre szóló példát adhat.

[1] Utószó Vergilius Összes Műveihez. Budapest, 1984.

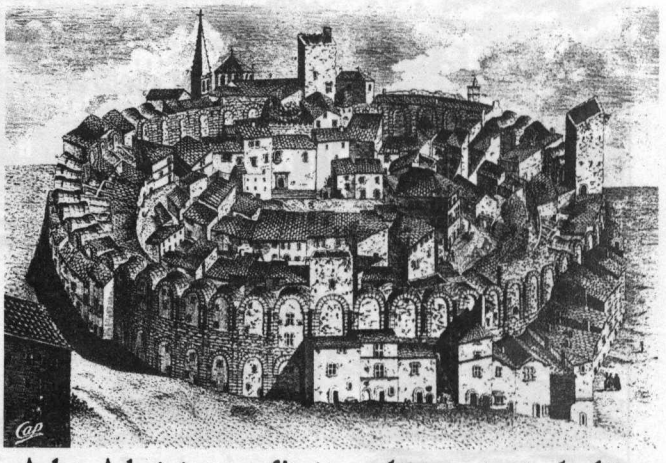

Arles. A beépített amfiteátrum képe az ásatások előtt.

Dr. Kóczi Rozália

Határon túl a muzsika hangjaival

A Lévay József Református Gimnázium énekkaros diákjai Kormány Attila karnagy vezetésével éppen csak elénekelték Miskolc város március 15-i ünnepségén műsorszámaikat, kokárdával kabátjukon már indultak is a svájci Wohlen városába, hogy viszonozzák a Kantonschule januári látogatását.

Az éneklés öröme és a nyelv gyakorlásának lehetősége, a négynyelvű Svájc tájainak, népének, szokásainak megismerése vonzotta a tanulókat, akik egyhetes középsvájci tartózkodásuk ideje alatt egyházi koncertet adtak a wohleni templomban. Az iskola Rajta ifjak kezdetű indulója szerepelt a programban, továbbá Ádám Húsvéti dicsérete, Gárdonyi Magyar éneke és Mondjatok dicséretet című alkotása B. Smetana Szárnyaival véd, óv az Úr, Buxtehude-Ruppel Áldunk Jézusunk, majd Skillings Alleluja című zeneműve és a Negro spirituals számok közül Jöjj Úr Jézus, Amen, Wesley: King All Glorius.

Nagy élményt jelentett mindannyiunk számára a svájci és a magyar kórus közös éneke, amikor F. Schubert Német Miséje és Kodály Horati Carmen című műve csendült fel.

A világi koncert a Kantonschule tágas, modern aulájában zajlott, ahol a miskolci kórus Dobrai Sármelléki dalait, Karai Kecskeméti toborzóját, Gárdonyi Október 6-i kánonját, Erkel Éljen a haza című alkotását és Dvoøak: Égiszent béke jöjj című művét tűzte műsorra, orgonakísérettel, trombitaszólóval. Igazán megható volt, mikor a Svájcba szakadt hazánkfiai is feltűntek a koncertteremben, és az énekkarral együtt, fennállva énekelték a Magyar Himnuszt.

A felemelő hangulatú koncertek mellett a magyar és svájci diákok hamar megtalálták a közös hangot, a közös nyelvet: a németet, a franciát vagy az angolt. A svájciak felfedezték a magyar kártyán a svájci történelem jellegzetes alakjait: Tell Vilmost, Gesslert. A magyar fiatalok pedig ellátogattak a közép-svájci Vierwaldstädti tóhoz, a svájci államszövetség születésének helyére, ahol 1291-ben Uri, Swytz és Unterwalden népei szövetséget kötöttek birodalmi kiváltságaik biztosítására, azután emlékezetes kirándulást tettek a Reuss-folyó völgyében, fürdőzhettek a Schinzwach Bad-ban, megismerkedhettek Zürich városával, és ellátogathattak a Habsburg nevű településre, ahol a majdan erős Habsburg dinasztia első vára, a Habichtsburg, a héjavár állott, és ahol Ottó őrgróf a héjavár grófjának nevezte magát.

A Reuss-folyó völgyi séta rendhagyó földrajzórával, a Habsburg vár megtekintése pedig egy történelemórával gazdagította a tanulókat, akik a Zürich városban található Grossmünsterben mélyebben is bepillanthattak a reformáció történetébe, hiszen Zwingli e templom szentélyéből hirdette a reformációt. De a Frauenmünster ólomüveg ablakainak megcsodálása sem maradt el a románkori szentélyben, melyeknek különlegessége, hogy részben Chagall keze munkáját dícsérik.

A gazdag kulturális élmény, a lélekben való feltöltekezés után a diákok Clevenalpen szánkópályáin kapcsolódhattak ki, és alkalmuk nyílt megízlelni a svájci ételspecialitásokat, a röstlit, a reckelle-t, a foundue-t és a híres Frey-csokoládét.

A koncertek, kirándulások, esti beszélgetések számos országismereti és nyelvi tudással gazdagították a tanulókat, az újonnan szerzett barátságok pedig levelezés, telefon, E-mail útján tovább élnek, hiszen nagyon sokan köszöntek úgy el egymástól, hogy a Viszontlátásra nyáron újra Magyarországon.

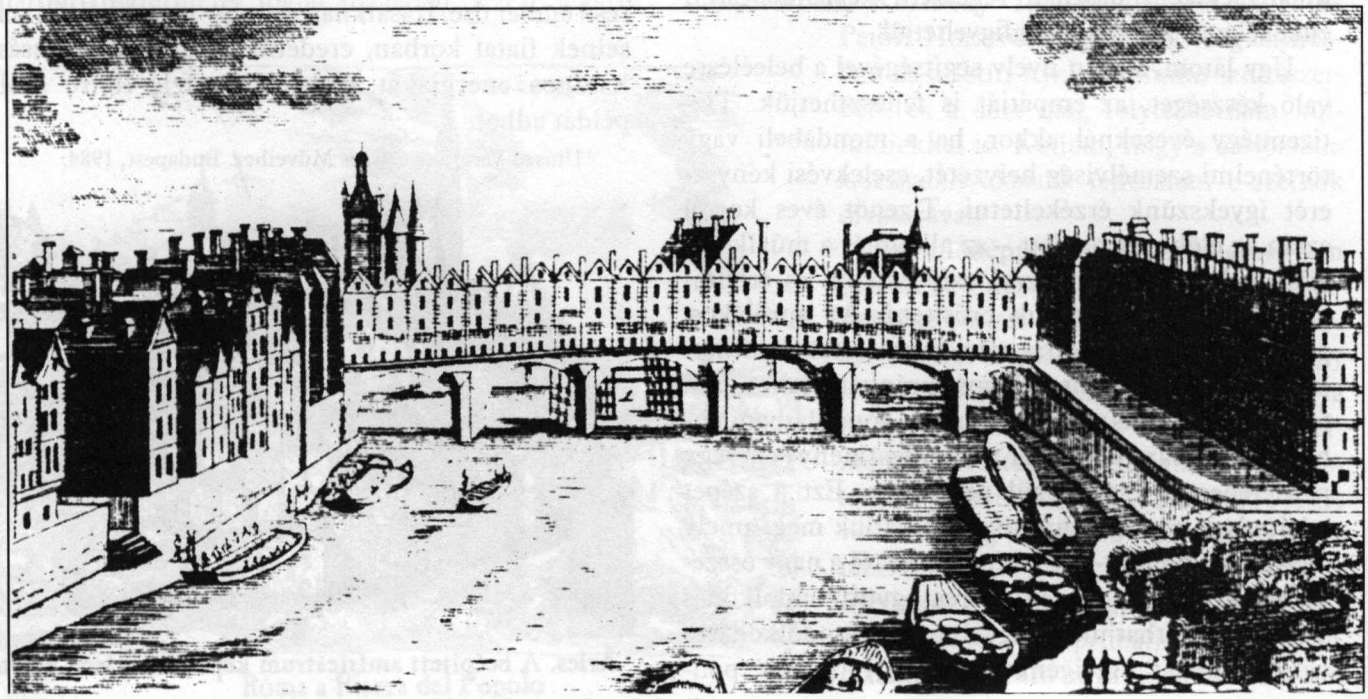

Szőllősyné Paszternák Natasa

Idegen nyelvű iskolaújság a Lónyayban

Az idegen nyelvű iskolaújság ötlete 1998 szeptemberében született meg a budapesti Lónyay Utcai Református Gimnáziumban. A tanévnyitó értekezlet után a nyelvi munkaközösség összeült egy rövid megbeszélésre, s akkor váratlanul az egyik kolléganő felvetette, nem indítanánk-e iskolaújságot azon a négy nyelven (angol, német, francia, latin), amelyet az iskola tanít. Tulajdonképpen mindenkinek tetszett az ötlet, és én – rövid tanakodás után – elvállaltam a főszerkesztőséget.

Az új lap indítása természetesen többletmunkát jelentett a nyelvtanárok számára, de rövidtávú célul tűztük ki, hogy minél előbb minél több diákot vonunk be a szerkesztésbe is. Abból indultunk ki ugyanis, hogy a diákok szívesebben olvasnak olyan lapot, amelyben saját iskolatársaik munkáival találkozhatnak.

Az első szám összeállítása előtt több kérdést kellett önmagunk számára megválaszolnunk. Mindenek előtt el kellett döntenünk, mi legyen az újság szerepe, célja. Mivel a Lónyayban már volt magyar nyelvű iskolaújság, amely betöltötte a hírközlő, tudósító szerepet, ezt a feladatot az idegen nyelvű iskolaújságnak nem kellett felvállalnia. Sokkal inkább azt tűztük ki célul, hogy a lap az adott nyelveken, az adott kultúrákhoz kapcsolódó érdekességeket, verseket, fejtörőket tartalmazza, amelyek önmagukban is hasznos és szórakoztató olvasmányt nyújtanak, ugyanakkor a nyelvórákon is felhasználhatók egy-egy témakör kiegészítő anyagaként.

A második legjelentősebb feladatunk a lap nevének kigondolása volt. Azt szerettük volna, ha egyik nyelv sem dominál, de mind a négy idegen nyelv megjelenik valamiképpen a címlapon. Végül egy mozaikszó mellett döntöttünk: a négy nyelv nevét az adott idegen nyelveken leírva, majd kezdőbetűjüket (abban a sorrendben, ahogy az a legkönnyebben kiejthető volt) összeolvasva, a F.L.E.D. szót kaptuk eredményül. Ez a cím a diákok közt egyhamar népszerű lett, és nem sokat kellett várni arra sem, hogy „beceneve" is legyen a lapnak: a hajléktalanok által árult sajtótermék nevének mintájára többen „Fledél nélkül"-ként kezdték emlegetni az újságot.

A lap terjedelmének meghatározásakor a nyolc oldal tűnt a legideálisabbnak. (Ez két A3-as lap félbehajtva könnyen sokszorosítható, könnyen lapozható, se nem túl rövid, se nem túl hosszú.) A négy nyelv nem egyforma arányban tölti ki az oldalakat: mivel angolul és németül jóval többen tanulnak, mint latinul és franciául, így azokon a nyelveken több tanárt és több diákot tudunk bevonni a munkába. Általában 3-3 oldalt foglal el az angol illetve német nyelv, és 1-1 oldal jut a másik kettőre. Természetesen ezt sosem vesszük szigorúan, mindig minden attól függ, hogy az adott határidőre melyik nyelven mennyi anyag gyűlik össze.

A lap külsejének meghatározásakor azt tartottuk szem előtt, hogy mivel diákoknak készül, legyen tehát vidám, figyelemfelkeltő. Az újságcikkek közé minél több rajzot, képet helyezünk, hogy ezzel is kedvet csináljunk az újság lapozgatásához, elolvasásához. Ebben nagy segítségünkre van az Internet, ahol az adott témakörökben számos letölthető képet, rajzot találhatunk.

Jelenleg a kilencedik számnál tartunk, de már a második megjelenésekor kialakultak az állandó rovatok, a keresztrejtvények, viccek, fejtörők, tesztek, versek, olvasmányok, filmismertetések, útibeszámolók, nyelvtani gyakorlatok, országismereti leírások, a paletta tehát igen színes. Egy évben kétszer – karácsonykor, illetve húsvétkor – pedig különszámot szentelünk a két jeles egyházi ünnepnek, ilyenkor a többi téma mellett az adott ünnephez kapcsolódó cikkek dominálnak a lapban.

A két ünnepi számmal együtt összesen öt szám jelenik meg egy évben, általában kéthavonta. A sokszorosítás fénymásoló géppel történik, a mennyiséget mindig az igény határozza meg, bár egyes nyelvcsoportok előre egész évre előfizettek a lapra. A lap árából (30 Ft) nyereménykönyveket veszünk, melyeket azok kapnak, akik a lapban megjelent rejtvények helyes megfejtéseit visszaküldik.

Az eddigi visszajelzésekből az tűnik ki a számunkra, hogy a diákok és a kollégák egyaránt megkedvelték a lapot, szívesen olvassák, és mindig várják a következő szám megjelenését.

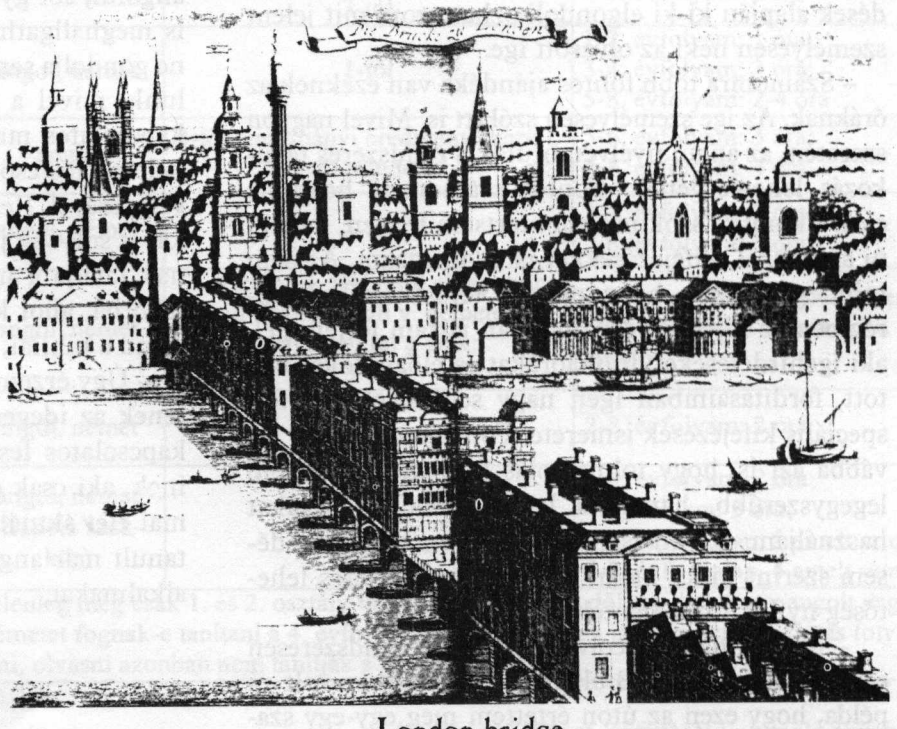

London bridge

Nyelvtanulás – Bibliával a kézben

Bibliaóra a Szabó József utcai gyülekezetben

David Parker és Ábrahám Károlyné kezdeményezésére 1990-ben született meg az angol nyelvű bibliaóra gondolata, amelyre péntek délutánonként fél öttől várják az érdeklődőket a Szabó József utcai gyülekezetben. A találkozás kettős haszonnal jár – állítja a bibliakör egyik legrégebbi és legidősebb hallgatója, Berta Márton nyugdíjas tanító, aki jó félévszázaddal ezelőtt a karcagi Református Nagykun Gimnáziumban találkozott először angoltanulás szépségeivel és nehézségeivel. – A foglalkozások egyik haszna, hogy rendszeresen találkozunk a Bibliával, miközben fejlesztjük az angol nyelvi ismereteinket is. A kezdet kezdetén David Parker vezette a csoportot, tőle Aron Stevans vette át a szolgálatot.

– Ének csendül fel az összejövetelek elején. A zene nemcsak a gyülekezeti idő hasznos eltöltését szolgálja, de az ismerkedést is a hasonló gondolkodású angol nyelvű testvéreink gyülekezeti énekeivel – mondja Göllnerné Béres Júlia. – Füzetünk a gyakran változó gyűjtemények helyett az anyanyelvűek istentiszteletéhez tartozó, közismert énekeket tartalmazza. Imádság után egy kis csokrot kapunk az aznapi szakaszból kiválasztott, kevésbé ismert, illetve új szavakból, kifejezésekből. Aki tudja, az angolul magyarázza el a szó jelentését, majd anyanyelvi kiejtéssel közösen meghallgatjuk az aznapi bibliai részt, és négy csoportban beszéljük meg azt. Kérdések alapján nézzük végig a történetet. Ez elősegíti a szakasz mélyebb megértését és a személyes jellegű kérdések alapján ki-ki elgondolkozhat azon, mit jelent személyesen neki az olvasott ige.

– Számomra több fontos ajándéka van ezeknek az óráknak. Az ige személyesen szól itt is. Mivel nagyon szeretem az angol nyelvet, örülök a rendszeres találkozás lehetőségének. Fontos számomra, hogy ne csak a korábbi szókincsemet tartsam frissen, hanem új szavakkal, kifejezésekkel is találkozzam. Az sem mindegy persze, hogy milyen témakörből. Nemrégiben az Egyesült Államokban jártam férjemmel, aki igehirdetéseket, bibliaórákat és előadásokat tartott, fordításaimban igen nagy segítséget jelentett speciális kifejezések ismerete. Fontosnak tartom továbbá azt is, hogy tolmácsolás közben ne a lehető legegyszerűbb, hanem a legmegfelelőbb szavakat használjam. Szókincsem bővítésében meggyőződésem szerint nincs határ. Kiváló és rendszeres lehetőség nyílik erre a pénteki bibliaórán.

– Mindennapos igeolvasásomban is rendszeresen előveszem az angol Bibliámat. Nemegyszer volt rá példa, hogy ezen az úton értettem meg egy-egy szakasz valódi mondanivalóját. Jó példa erre a 118. zsoltár 22. verse (Jézus, ill. Péter apostol visszautal rá): „A mely követ az építők megvetettek, az lett a szegelet fejévé!" Több esetben tapasztaltam, hogy úgy értelmezték a „megvetette" szót, mint amikor az ember megveti a lábát valahol, pedig az Ige itt ez alatt Jézus semmibevételét, elvetését, el nem fogadását érti. Alapvető értelmezési különbség, ami a magyar fordításokból nem derül ki ennyire egyértelműen.

– Nyelvet ismerni, azt rendszeresen gyakorolni, használni a mindennapjainkban, lelki fejlődésünkben igen nagy ajándék! Éljünk vele – akár ezeken az angol nyelvű bibliaórákon is. – tanácsolja Göllnerné Béres Júlia.

Miért járok angol nyelvű gyülekezeti alkalomra?

– Hat évvel ezelőtt olvastam a Reformátusok Lapjában az angol nyelvű bibliaóráról – veszi át Göllnerné Béres Júliától a szót Keresztessy Eszter. Mivel már régóta kerestem olyan helyet, ahol a nehezen megszerzett angol tudásomat kötetlen formában hasznosíthatom, ellátogattam a Baross téri gyülekezet szervezésében lévő alkalomra. Itt rögtön megragadott a családias hangulat, az anyanyelvű tanárok kedvessége és türelme, ahogyan velünk, különböző korú és tudású magyarokkal foglalkoztak.

– Bár az angol nyelvű Biblia egy-egy könyvét olvassuk fejezetenként óráról-órára, de ezt mégsem érezzük túl bonyolultnak, mivel először a nehezebb szavakat magyarázzák meg nekünk –természetesen angolul, sőt gyakran a Biblia dramatizált változatát is meghallgathatjuk a tanárok előadásában. De azt ne gondolja senki, hogy csak elméleti fejtegetést hallunk, mivel a Biblia soron következő történetével kapcsolatos mai, aktuális témákról is beszélgetünk néhány fős csoportokban egy-egy anyanyelvű tanár vezetésével. Rendszeresen tartanak összefoglaló órákat is sok-sok játékkal színesítve. Aki pedig hosszúnak találja a nyári szünetet, elmehet angol bibliatáborba, ahol kötetlen formában tovább mélyítheti mind a bibliai, mint az angol nyelvi ismereteit.

– Úgy érzem, a fentiek kitűnő lehetőséget teremtenek az idegen nyelv tanulásával és használatával kapcsolatos feszültség oldására is. Ezért mindenkinek, aki csak egy kicsit is érdeklődik a Biblia és a mai élet aktuális témái iránt, valamint egy-két évet tanult már angolul, csak javasolni tudom ezeket az alkalmakat.

(n. i.)

"Bénédiction et paix!"

A szép köszöntés nap mint nap felhangzik a Budapesti Lónyay Utcai Református Gimnázium francia nyelvóráin is.

„Áldás és békesség" - így kezdik az órát diákjaink, a fölső négy évfolyam egy-egy csoportja. Nincsenek sokan, hiszen, ahogy a nagyvilágban is az angol és a német az uralkodó nyelv, iskolánkban szintén sokkal többen tanulják e kettőt, mint a franciát. Kár pedig, hiszen tudjuk, milyen nagyszerű irodalom szólal meg franciául, milyen sok szállal kapcsolódunk protestáns francia testvéreinkhez régtől egészen a legközelebbi múltig. Ezt az összetartozást kívántuk megerősíteni, amikor 1997-ben meghívtuk a Valence-hoz közeli, chabeuil-i református ifjúsági csoportot, s kedves barátra találtunk mind a fiatalokban, mind pedig vezetőikben, Daniel Martel lelkipásztorban és feleségében, Genevieve-ben is.

Csoportunk 1999 nyarán, Király Ibolya tanárnő vezetésével adta vissza a látogatást, s töltött tíz csodálatos napot Chabeuilben és környékén. Az utazás sokat lendített a nyelvtanuláson, amelyet két év óta kedves anyanyelvi lektor tanárunk, Delphine is segít lelkiismeretes munkájával.

Mindezért „Gloire a Dieu!" (ksn)

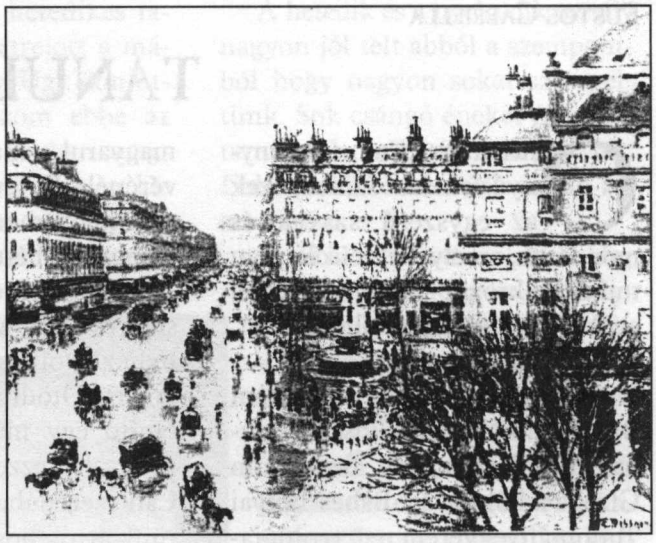

Camille Pissaro: Place du Théâtre Français

Nyelvoktatás a dunamelléki református általános iskolákban

ISKOLA	*NYELV*	*ÉVFOLYAMTÓL*	*HETI ÓRASZÁM*
Budapest, Baár-Madas Református Általános Iskola	angol	1-3. évfolyammal rendelkezik még csak az iskola, 3-tól folyik nyelvoktatás	3. évfolyam: 2 óra
Budapest, Julianna Református Általános Iskola	angol	1-6.	1-3. évfolyam: 2 óra; 4-6. évfolyam: 3 óra
Budapest, Karácsony Sándor Rózsatéri Református Általános Iskola	angol	4-6.	4. évfolyam: 2 óra; 5-6. évfolyam: 3 óra
Bugyi, Beleznay János Református Általános Iskola	angol, német	1-2. osztályban szakkör keretében van lehetőség nyelvtanulásra; 3-tól	(1-2)-3. évfolyam: 1 óra; 4-8. évfolyam: 2 óra
Cegléd, Református Általános Iskola	angol, német	1-től	1-2. évfolyam: 1 óra; 3-4. évfolyam: 3 óra; 5-8. évfolyam: 2-4 óra
Dunavecse, Gróf Teleki József Református Általános Iskola	angol	4-től tanulmányi eredmény szerint, 5-től mindenki	5-6. évfolyam: 3 óra; 7-8. évfolyam: 4 óra
Kecskeméti Református Kollégium Általános Iskolája	angol, német	3-tól	3-4. évfolyam: 2 óra; 5-8. évfolyam: 3 óra
Nagykőrös, Arany János Református Gyakorlóiskola	angol, német	2. osztály II. félévétől előgyakorlat: itt dől el angolt v. németet fog majd tanulni a diák; 3-tól	2-3-4 óra, attól függően, gyengébb vagy jobb képességű a tanuló
Siklós, Sztárai Mihály Református Általános Iskola	angol, német	2-tól	2-8. évfolyam: 2 óra
Tiszakécske, Református Kollégium Általános Iskolája	angol, német (francia szakkör)	2-tól	2-3. évfolyam: 2 óra; 4. évfolyam: 3 óra; 5-6. évf.: 3 alap, 5 emelt szint; 7-8. évf.: 4 alap, 4 emelt szint
Szentmártonkáta, Székely József Református Általános Iskola	Jelenleg még csak 1. és 2. osztály van; a későbbiekben dől majd el, hogy angolt vagy németet fognak-e tanítani a 4. évfolyamtól. (Napközben játékos német oktatás folyik, írni, olvasni azonban nem tanítják a gyerekeket.)		

(Az összeállítást készítette: Junek Tímea)

FÜSTÖS GABRIELLA

TANULÓÉVEIM

Önéletrajzot írni nem könnyű feladat. Sajnos, ezek az egyszerű szavak és mondatok, amelyeket leírok, nem tudják tükrözni teljes egészében azokat a megpróbáltatásokat, amelyeken átmentem.

1980. április 22-én születtem Bákóban. Diószén (Gioseni) faluban nevelkedtem fel. Testvéreim Gizella a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem teológiatörténelem szakán harmadéves hallgató, Dániel a csíkszeredai Faragászati Szakiskola tanulója, Julian (Gyula) harmadik osztályos Diószénben.

Először anyanyelvemen tanultam meg beszélni, majd óvodáskoromban kezdtem megtanulni a román nyelvet. Mégis, amikor iskolába kellett mennem, a román nyelvérzékem gyengébb volt, mint a többi gyermeké. Emlékszem, hogy nem tudtam különbséget tenni az ă és az â hangok között. Ezért a tanító nénim mindig ezt hangoztatta: „Látszik, hogy otthon magyarul beszéltek!" Mások pedig kinevettek. Ennek ellenére, a négy év folyamán mindig első díjat kaptam. Ezt apumnak köszönhetem, aki sokat foglalkozott velem és a nővéremnek, akinek a tudásából mindig loptam valamit.

Negyedik végén, Husanu tanító (aki szintén magyarul végezte a tanítóképzőt) szervezett egy magyarországi tábort Makó városába. Persze, ezt nem lehetett kihagyni, mi is mentünk. Családoknál voltunk elszállásolva. Sajnos, nem tudtunk helyesen beszélni, de azért nem hiányoztak a rövidebb vagy hosszabb beszélgetések. Itt kezdtük megismerni a magyar nyelvet. Ezután következett a levelezés. Ez a feladat apumra hárult, aki valamennyire tudott írni és olvasni magyarul. Még fiatal korában tanult meg magyarul a marosvásárhelyi testvérénél. E levelek megfogalmazásakor ismertem meg néhány jellegzetes betűt.

Az ötödik osztály ugyanolyan sikeres volt, mint a többi. Elég nehéz volt megszokni a sok tanárt. Ötödik végén, ugyanaz a tanító egy másik tábort szervezett, de ezzel az alkalommal Csíkszeredába. Ekkor értesültünk arról, hogy lehet jelentkezni Csíkban magyarul tanulni. Ezen elgondolkoztunk. Ősszel feliratkoztunk Petrás Máriánál, hogy mi is szeretnénk menni. Persze csak hetedikeseket fogadtak, de azért én is feliratkoztam. Hát, én nagyon izgultam! Előszedtem a magyar könyveket, és kezdtem hangosan olvasni, de egyáltalán nem ment. Mindent el tudtam képzelni, csak azt nem, hogy hogyan lehet megírni a magyar dolgozatot. De végül abbahagytam ezt a kérdést.

Egyik vasárnap megérkezett a busz. Összecsomagoltunk. Apu velünk jött. Anyut sírva hagytuk a kapu előtt. Ő tudatában volt annak, hogy „elveszített", soha többé nem leszek otthon, mindig csak „vendég" leszek. Én hogyan reagáltam? Nagyon örvendtem, alig vártam a nagy pillanatot. Sajnos, gyermekfejjel még nem tudtam, hogy mi az élet, milyen nehéz feladatok várnak rám. Így kerültem Csíkszeredába 1991 őszén.

A megérkezett tanulók többsége hetedikes volt. Csak hárman voltunk hatodikosok. Másnap bevezettek a József Attila Általános Iskolába. Az iskola igazgatónője, Borbáth Erzsébet tanárnő intézett mindent. A hetedikesek-

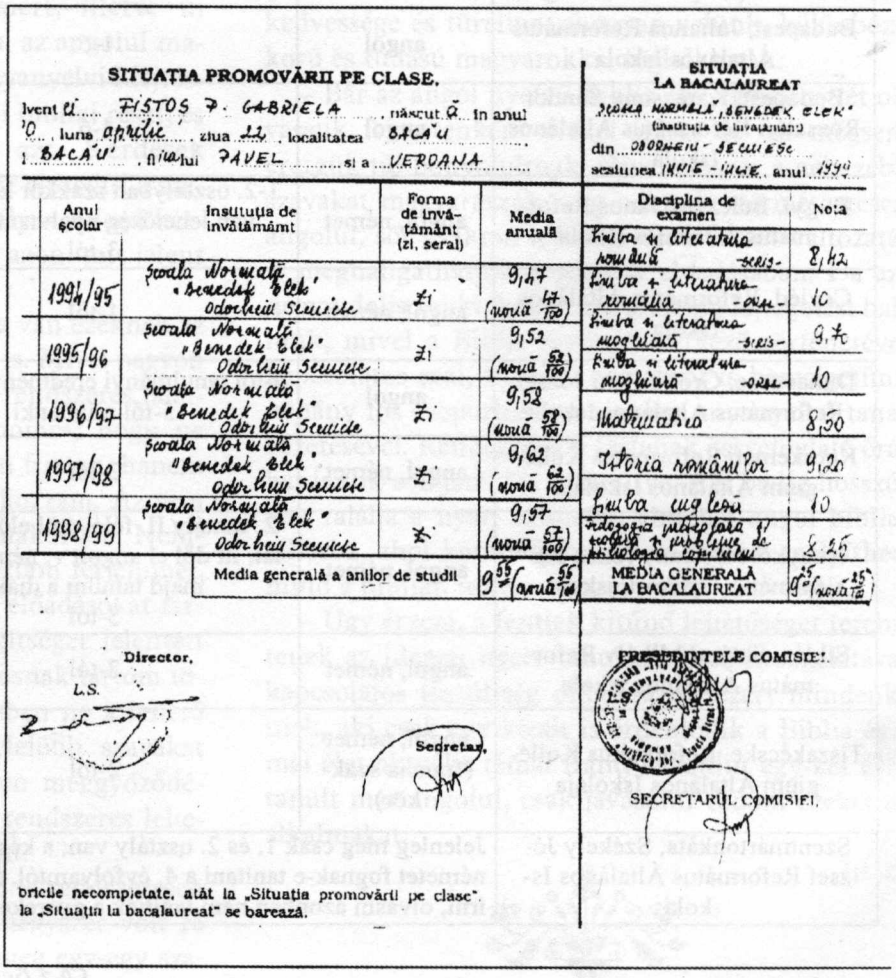

SITUAȚIA PROMOVĂRII PE CLASE.

Ivent ei FISTOS F. GABRIELA, născut ă în anul 70, luna aprilie, ziua 22, localitatea BACĂU, din BACĂU, fiica lui PAVEL și a VERDANA

Anul școlar	Instituția de învățământ	Forma de învățământ (zi, seral)	Media anuală
1994/95	Școala Normală „Benedek Elek" Odorheiu Secuiesc	Zi	9,47 (nouă 47/100)
1995/96	Școala Normală „Benedek Elek" Odorheiu Secuiesc	Zi	9,52 (nouă 52/100)
1996/97	Școala Normală „Benedek Elek" Odorheiu Secuiesc	Zi	9,58 (nouă 58/100)
1997/98	Școala Normală „Benedek Elek" Odorheiu Secuiesc	Zi	9,62 (nouă 62/100)
1998/99	Școala Normală „Benedek Elek" Odorheiu Secuiesc	Zi	9,57 (nouă 57/100)
	Media generală a anilor de studii		9,55 (nouă 55/100)

Director,

L.S.

Secretar,

SITUAȚIA LA BACALAUREAT

ȘCOALA NORMALĂ „BENEDEK ELEK" (instituția de învățământ)

din ODORHEIU - SECUIESC

sesiunea IUNIE - IULIE anul 1999

Disciplina de examen	Nota
Limba și literatura română -scris-	8,42
Limba și literatura română -oral-	10
Limba și literatura maghiară -scris-	9,70
Limba și literatura maghiară -oral-	10
Matematică	8,50
Istoria românilor	9,20
Limba engleză	10
Pedagogia preșcolară și școlară și probleme de psihologia copilului	8,25
MEDIA GENERALĂ LA BACALAUREAT	9,25 (nouă 25/100)

PREȘEDINTELE COMISIEI,

SECRETARUL COMISIEI,

bricile necompletate, atât la „Situația promovării pe clase", la „Situația la bacalaureat" se barează.

ből kialakult egy csángó osztály. Mi hárman egy magyar osztályba kerültünk, amelynek osztályfőnöke Barabás Zita volt. Nagyon jól fogadtak az osztálytársaim, csak sajnos, a magyar szókészlet hiányában nem tudtunk velük kommunikálni. Meg kellett tanulnunk írni és olvasni. Ezért, amikor a hetedik osztálynak magyar órája volt, mindig átmentünk hozzájuk. Minden betűt külön vettünk és megtanultunk; sikerült elsajátítanunk a magyar ábécét Borbáth Erzsébet tanárnő segítségével és irányításával, akinek soha nem fogjuk tudni megköszönni azt, amit értünk tett. Ezek után próbáltunk belevágni a hatodik osztály anyagába. Nagy erőfeszítéseket tett Barabás Zita osztályfőnök is. Emlékszem, hogy minden csütörtökön átjött a bentlakásba, ahol külön magyar órát tartott nekünk. A hatodik osztály nagyon nehéz volt, nagyon sokat kellett tanulnom, de a végeredménynek örültem, megvolt a 9-es általánosom.

A bentlakási élet elég jól telt, csak sajnos, hiányzott a családi környezet, a szülők szeretete. Visszaemlékszem az első hetekre, amikor nagyon sokat sírtam, de idővel mindent meg lehet szokni. Velem is ez történt. Néha meglátogattak a szüleim, máskor meg hazavittek busszal. A nevelők próbálták helyettesíteni a szülőket, arra törekedve, hogy minél jobban elsajátítsuk a magyar nyelvet. Ezért csak úgy engedtek ki a városba, ha magyarul fogalmaztuk meg kéréseinket. Amit kifogásoltunk, az a kaja volt, ami kezdetben nem ízlett, de nemsokára azt is megszoktuk.

A nyári vakációban két magyarországi táborban vettem részt. Az egyiket Györgydeák Lajos atya szervezte. Neki és Gergely István csobotfalvi plébánosnak sokat köszönhetünk, mert sokat foglalkoztak velünk.

1992 őszén több hetedikes tanuló érkezett, így létrejött a második csángó osztály. Úgy döntöttem, hogy átiratkozom ebbe az osztályba. Így még jobban megtanulhattam a magyar ábécét. De közben segítettem a többieknek is, akik kezdők voltak. Ebben az

Sipos László: Csángó Madonna

évben felépült a Márton Áron bentlakás a csángómagyar tanulók részére. Itt egy új, csodálatos élet kezdődött. Minden délután szilencium volt. Előírtak egy új szabályt: minden leckét fel kellett mondani, ami szerintem nagyon jó volt. Ebben én is segítettem a nevelőknek. Minden este közös ima és ének volt. És amit ki kell hangsúlyoznom, az a fegyelem.

A nyolcadik osztály a felvételire emlékeztet. Mindenki annak érdekében tanult, hogy majd sikerüljön a felvételije. A tanárok próbáltak tájékoztatni minket. Mindenki maga döntötte el, hogy mi szeretne lenni. Nyolcadik végén bepótoltuk az ötödikes és hatodikos anyagot, hogy ugyanazon a szinten legyünk, mint a többi osztály.

A hetedik és a nyolcadik osztály nagyon jól telt abból a szempontból hogy nagyon sokat szerepeltünk. Sok csángó éneket és verset tanultunk, sőt táncház is volt. Ebben a két évben első díjban részesültem.

Majd következett a felvételi. Úgy döntöttem, hogy a székelyudvarhelyi Benedek Elek Tanítóképzőbe megyek. És sikerült a felvételim. Így kerültem Udvarhelyre 1994-ben.

Ismét új környezet, új osztályközösség, amelybe szükségszerűen be kellet illeszkednem. Nagyon nehéz volt, de napról napra sikerült kapcsolatba jönni minden osztálytárssal. Itt már nem lehetett hallani román vagy csángó dialógust, mindenkivel magyarul tárgyaltunk, ami a magyar nyelv jobb elsajátításához és tökéletesítéséhez vezetett. Senki nem tett különbséget a székelyek és a csángók között. Számukra is ugyanaz a követelményszint volt felállítva, egyformák voltak az elvárások. Sikerült ezeknek megfelelni.

Ami a bentlakást illeti, elég jól töltöttük el az öt évet. Itt nagyobb volt a szabadság, amit nem nagyon használtam ki. A probléma akkor lépett fel, amikor havonta egyszer vagy kétszer el kellett hagyni a bentlakást, mivel nem volt főzés. Ezért sokszor az osztálytársainknál kötöttünk ki, akik nagyon segítőkészek voltak ilyen helyzetekben.

Az otthon töltött időszakok (vakációk) nagyon rövidek voltak. Ilyenkor tanítottam azokat a gyermekeket, akik Csíkszeredába szerettek volna menni. 1998 nyarán Gyimesfelsőlokon tanítottam a moldvai fiatalokat magyarul írni és olvasni.

Az iskolai eredményeimről az mondhatom el, hogy soha nem számítottam ilyen sikerekre; minden évben első díjjal távoztam haza. Különös módon min-

den év így ért véget. Hogyan lehetséges? Nem tudom. De az biztos, hogy mindennek az alapja az akarat, a tanulás.

1999. június 11-én ballagtam a Benedek Elek Tanítóképzőből. Öt év megpróbáltatásait és eseményeit hagytam hátra, amelyek gazdagabbá tették létezésemet, amelyek kijelölték életem irányát. Csodálatos osztályfőnököm volt, aki segített a felmerülő problémák megoldásában, akinek sikerült vidámmá tennie minket még a kicsengetés napján is. Majd következett a búcsúzás, mely mindig fájdalmat szül. De búcsúzás nélkül nincs viszontlátás...

E csodálatos nap után elérkezett a „várva várt" érettségi: a szóbeli, valamint az írásbeli vizsgák. Már mindegy volt, hogy milyen tételt húzunk, hogy fog sikerülni; az egyetlen kívánságunk az volt, hogy minél hamarabb járjon le az egész. Ha jellemezni kellene ezt az időszakot, azt hiszem, hogy ezek volnának a legmegfelelőbb szavak: feszültség, idegesség, fáradtság, kimerülés stb. Mégis szívesen gondolok vissza mindezekre, mert arra a következtetésre jutottam, hogy megérte megtenni mindazt, amit megtettem. Végre sikerült hazatávoznom a tanítói-óvónői, az angol, illetve a vallásoktatási minősítésemről szóló igazolványokkal, és nem utolsósorban az érettségi diplomámmal, amelyen látható volt az öt évi általános (9,55), valamint az érettségi általánosom (9,25).

De még nem engedhettük meg magunknak azt a kényelmet, hogy összecsukhassuk a könyveinket, mivel július 16-17-én jelentkeznünk kellett Csíkszeredában a tanfelügyelőség által megrendezett versenyvizsgára, melynek célja a munkahelyek kiválasztása, majd elfoglalása volt. Az egész személyzet „kitűnő" szervezésről tett tanúbizonyságot. Csak annyit említenék meg, hogy 8 órakor foglaltuk el helyeinket a termekben, és csak délután 3 órakor jöttünk ki, mert három órát kellett várni a román tételre, amit szerencsére nem kellett lefordítani. Másnap a három órás várakozást sikerült egy órára csökkenteni.

Július 26-án ismét jelentkeztünk Csíkszeredában. Az eredményeknek senki sem örült, mindenki többre számított. Mindezek ellenére a 7,30-as jeggyel tizediknek választottam munkahelyet a 109 versenyző közül. Nyugodtan választhattam volna városi munkahelyet is, de a célom az volt, hogy minél közelebb kerüljek az otthonomhoz. Így a gyimesközéploki Majláth Gusztáv Általános Iskolát választottam. Tíz óra várakozás után távoztam el azzal a papírral, amellyel másnap jelentkeztem az iskolában; utólag kiderült, hogy az a munkahely valójában nem is létezik. Egy gondolat járta át az eszemet: ezért érdemes volt tanulni! De ezt jelnek tekintettem, amely megmutatta, hogy erre a munkahelyre nem lesz szükségem. Az egész nyarat tanulással töltöttem, ugyanis a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetemre készültem, pontosabban a gyógypedagógia szakra. Nagy volt a konkurencia: 12 hely és 57 versenyző. De sikerült még egy lépést tennem életemben, 9,13-as általánossal tizenegyediknek sikerült bejutnom az egyetemre. Lehet, hogy mások számára nem a legjobb ez az eredmény, de számomra kitűnő. Mindig tudtam, hogy engem Isten keze vezérel. Köszönöm a családom és a barátaim támogatását. Felbecsülhetetlen egyes személyek lelki támogatása és bátorítása, amely számomra nélkülözhetetlen és egyben elégséges volt.

Szívből köszönök minden a Domokos Pál Péter Alapítványnak és mindazoknak a személyeknek, akik támogattak és segítettek abban, hogy eljussak erre a szintre.

Duma-István András:

Én országom Moldova

Én országom Moldova
Ott nem tudok szólni
Érzésemet ott soha
Nem lehet el menteni

Szájom bé van dugva
Szemem el burkolva
Nem tudnak elejteni
Nyelvemen beszélni

Én országom Moldova
Ott nem tudok szólni
Érzésemet ott soha
Jól nem lehet érteni

Szájom bé van dugva
Szemem el burkolva
Gyerekeket csángólni
Nem lehet megtanítni

Senki testvérekből
Nem tud segíteni
Szereti patakból
Könyvet választani

Temetőkbe síraink
Nem tudnak nyugodni
Megértük a hótakat
El fogjuk tagadni

Erdőink, mezőink
Patakok vizeink
Rivánk hulljatok
Örökére dugjatok

Ha nem tü Kárpátok
Keté szakagyatok
Münköt Moldvába
Veszni ne hagyatok

MAYERNÉ PÁTKAI TÜNDE

Református internátus változó világunkban

Az 1990-es választások, valamint a rendszerváltozás következményeként iskolánkat újra létrehívó társadalmi igény az elmúlt egy évtized alatt alaposan megváltozott.

Az újraindult Pápai Református Kollégium első évfolyamaiba jórészt pápai öregdiákok unokája, valamint hitükhöz hűségesen ragaszkodó családok gyermeke jelentkezett. Az első fecskék tisztessége, szorgalma, az őket nevelő és tanító tanárok lelkiismeretes munkája folytán iskolánk egyre ismertebb lett. Az egyetemre, főiskolára bejutottak nagy száma ugyancsak vonzóvá tette iskolánkat. Ebből következően évről-évre heterogénebb összetételű diáksereg jelentkezik az új évfolyamokra. Egyre több gyermek csonka családból vagy zilált, hátrányos körülmények közül „menekedik" hozzánk. Társadalmunk gyorsan gazdagodó, nem vallásos rétegében pedig elegáns választás a valamelyik ősi tradíciókkal rendelkező egyházi iskola. Azt gondolom, ezzel a változással valamennyi református közoktatási intézményünknek szembesülnie kell.

A Pápai Református Kollégiumban az elmúlt két esztendő különösen sok változást hozott. Bevezettük a hatosztályos képzést, így egészen kicsi gyerekek kerültek internátusainkba. Újra elkezdhette működését a Pápai Református Teológiai Akadémia. Az oktatás a gimnázium épületében folyik, a teológák pedig a Leányinternátusban laknak. Így mára egy fedél alatt él 220, 12-22 év közötti diáklány.

Elmondhatjuk, hogy az elmúlt 10 esztendőben a hősi korszakot magunk mögött hagyva legyőztük az ősi-új iskola gyermekbetegségeit, lassan pedig átlépünk a pubertás korba, ami sokkal zaklatottabb, zavarosabb élethelyzetbe visz diákot, tanárt, iskolafenntartót egyaránt.

A pápai ókollégium (mellette a Petőfi-ház látható)

Miközben hálát adunk Istenünk gondoskodó szeretetéért, mindazért, hogy az újra indulás nehézségei (elavult épületek, hiányos felszerelés, református, hitvalló tanárok hiánya stb.) között megtartott bennünket, hogy hitünkben és anyagi javainkban egyaránt gyarapodhattunk, számot kell adnunk a mögöttünk lévő esztendőkben elvégzett munkánkról, sőt válaszolnunk kell a XXI. század kihívásaira. Naponként megtapasztaljuk, hogy ma egészen más a társadalom elvárása, mint 1991-ben volt. A szülők ma olyan szolgáltató intézménynek tekintik az iskolát, amely igényeik szerint formálható függetlenül pedagógiai programtól, közoktatási és egyházi törvénytől. Nagy kérdés, hogy a változó világban, a változó igényekhez mennyire kell idomulnia ősi iskoláinknak? Meg lehet-e kockáztatni bármiféle változtatást anélkül, hogy a régi, klasszikus hagyományok, a keresztyén értékrend ne sérüljön?

Nem véletlen tehát, hogy mielőtt internátus, iskola és szülők kapcsolatáról beszélnék, fontosnak tartom önazonosságunk meghatározását. Ebben a változó világban mit jelent az internátus fogalom? A kérdés jogosságát mi sem bizonyítja jobban, minthogy gyakran külön levél érkezik hozzánk állami, oktatási szervtől Diákotthon és Internátus címére. Az internátus szó jelentését a köznyelv nem ismeri a szocialista rendszer hatására elavult, mára sajnos csak azok értik, akik valamilyen kapcsolatban állnak az intézménnyel. Hozzáteszem, hogy ők is többnyire óvatoskodva használják. Pedig az internátus szó valóban létező fogalom. Bentlakásos intézményt jelent, amelyben a lelki, szellemi, testi nevelés és az oktatás harmóniája érvényesül. Miközben látjuk, hogy internátusunk nem csupán diákotthon, mert annál igényesebb, szigorúbb és sokszínűbb, kicsit pirulva valljuk be, hogy az intézmény ősi rendeltetésének csak részben tesz eleget. (Nem lakik egy fedél alatt diák és tanár, a senior, főapparitor rendszer csak akadozva működik stb.)

Az internátus évszázadokon keresztül szolgáló, ha úgy tetszik szolgáltató intézményként működött. Eredendően is az alapintézmény, a gimnázium igényeinek kiszolgálója volt. Ezért tudunk most rugalmasabban alkalmazkodni a változásokhoz, az új kihívásokhoz. Mit jelent ez a gyakorlatban? A szülői ház és az internátus kapcsolatánál maradva mindenképpen azt, hogy új módszereket, alkalmakat kell keresnünk ahhoz, hogy egymást kölcsönösen tiszteletben tartva, de mindjobban megismerve és megértve eredményesebb legyen az internátusban folyó oktató és nevelő munka. A pápai kollégium arra törekszik, hogy személyes tapasztalathoz jusson intéz-

ményünket illetően szülő és gyermeke egyaránt, és a lehető legtöbb információt kapja meg a nagy döntés előtt. Ezért tartunk nyílt napot, amikor az érdeklődők bárhova benézhetnek, személyesen megismerkedhetnek az internátusi nevelőtanárokkal, az új tanulócsoport majdani vezetőjével, megnézhetik az épület lakószobáit, tanulószobáit stb. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy az érdeklődők tiszta képet kapjanak az internátusról, hiszen felelős döntést is csak így várhatunk tőlük. A hozzánk jelentkező diákok írásbeli és szóbeli felvételin bizonyíthatják felkészültségüket. A szintfelmérés ideje alatt a szülők ismételten eljöhetnek a diákotthonba. Ennek köszönhető, hogy a júniusi beiratkozáskor gyerekek, nevelőtanárok és szülők már kedves ismerősként köszönthetik egymást. A nyár folyamán szervezett úgynevezett szecska vagy szöcske tábor újabb alkalom a találkozásra, a szülők immár „közös gyermekeinket" hozzák és viszik a balatonszepezdi nomád táborba. A tanévnyitó napján szülői értekezletet tartunk kizárólag az új diákok hozzátartozóinak, majd a tanév folyamán még négy szülői értekezlet és fogadó óra áll hivatalosan a kapcsolattartás szolgálatában. Mivel a gimnázium ciklusos rendben működik (4-5 hét tanítás, majd egy hét szünet), a családtagok hétvégeken gyakori látogatói a diákotthonnak. Ilyenkor nehéz elkerülni a tanári szobát, amely szerencsére frekventált helyen van, a mindit nyitott ajtó pedig szinte csalogatja az édesanyákat, édesapákat, nagyszülőket a nevelőtanárokkal való rövidebb-hosszabb beszélgetésre. A legtöbb gyermekért haza és visszautazáskor is személyesen jönnek, tehát adódik alkalom bőséggel a kapcsolattartásra. Természetesen van olyan szülő, aki nem él ezekkel a lehetőségekkel. Ebben az esetben a nevelőtanár kötelessége, hogy megtalálja a találkozás alkalmait.

Az új templom

Úgy tapasztaltam, hogy nagyon eredményes volt a családlátogatások bevezetése. A legtöbb szülő örömmel fogadja az otthonába látogató csoportvezetőt. Még eredményesebb, ha a vizitálást osztályfőnök és csoportvezető nevelőtanár együtt ejti meg, esetlegesen egy gyülekezetlátogatással egybekötött alkalommal, amikor még a gyülekezet lelkipásztorával is lehet találkozni. Azt gondolom, hogy a mai változó világban minden a „lélektől-lélekig" ható személyes kapcsolaton múlik. Nem gondozhatjuk, nevelhetjük úgy a ránk bízott gyermekeket, ha kiszakítva természetes környezetükből csak velük törődünk. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy gyakran a szülők lelkigondozása oldja meg egy-egy magatartási zavarokkal küzdő gyermekünk problémáját. Azt mindenképpen szem előtt kell tartani, hogy munkánk csak akkor lesz eredményes, ha a szülő, tanár, nevelőtanár, sőt a lelkészek összehangolt tevékenysége egyirányba hat. Ezt a célt közvetíti iskolánk Jókai Mórtól származó jelmondata: „Az iskola Istennek, hazának, tudománynak nevel."

Még néhány szót szólni kell az új kihívásokról. Ilyenek például a naponta sokszorozódó ismerek, a tudomány félelmetesen felgyorsult fejlődése; a szekularizáció, a modern társadalom veszélyei: alkohol, cigaretta, drog. A nevelőtanár feladata elsősorban a nevelés, de a diákok tanórára való felkészítéséhez elengedhetetlen feltétel, hogy folyamatosan képezze magát, nyomon kövesse a tudományterületek fejlődését. Erre egyébként tanári esküje is kötelezi. A Pápai Református Kollégiumban minden csoportvezető nevelőtanárnak kötelessége a tanórák rendszeres látogatása, a hospitálás, hiszen látnia, tudnia kell, hogy a reá bízott gyerekek tanórákon mit és hogyan tanulnak. Emellett természetes, hogy folyamatos kontaktusban kell állnia az osztályfőnökökkel. Örvendetes volt látni ahogy a kezdeti kölcsönösen óvatos közeledésből személyes napi kapcsolatok alakultak ki iskolánkban. Az osztályfőnökök gyakran hívják a gyerekeikre felügyelő csoportvezető nevelőtanárokat kísérőtanárnak tanulmányi kirándulásra, gyülekezetlátogatásra. Különösen szerencsés, ha a nevelőtanárok egy része (úgy mint nálunk) szaktanárként a gimnáziumban is tanít.

A társadalom veszélyeit látva nem dughatjuk homokba a fejünket. Tudnunk kell, hogy a mi diákjaink is ugyanolyan tinédzserek, mint kortársaik. Bizony őket is megérinti a szekularizált modern világ, a veszélyektől nem védhetünk meg mindenkit. Mégis meg kell tennünk mindent annak érdekében, hogy a dohányzástól, alkoholtól, drogtól ne csupán a házirend tiltó bekezdései, hanem belső tartásuk, erkölcsi felelősségük tartsa vissza őket.

Internátusunkban egy nevelő tanárt speciálisan arra képeztünk ki, hogy megelőzze, orvosolja a dohányzás és drog kérdését. Változó világunkban változó elvárások közepette hogyan tudunk tehát az internátusban úgy szolgálni, hogy értékes hagyományainkat megtartva a keresztyén hit és erkölcs nevében korszerű módszereket és lehetőségeket találjunk és próbáljunk ki? Mindenekelőtt úgy, ahogy Pál apostol tanít bennünket: „Igyekezzél, hogy Isten előtt becsülettel megállj, mint oly munkás, aki szégyent nem vall." (2Timótheus 2,15)

Reflexió Kovács I. Gábor Református felsőoktatási kollégiumokat! című cikkére

„Egyik szemem sír, a másik nevet" – mondhatnánk a mesebeli öregkirállyal együtt Kovács I. Gábor *Református felsőoktatási kollégiumokat!* című cikke (kiáltványa?) olvasása után, amely a Magyar Református Nevelés I. évfolyamának 2. számában látott napvilágot.

Nevet, hisz a szerző „intellektuális erővel és értelmiségi reflexivitással" bíró egyháztagokat hiányolva olyan célokról és feladatokról ír, melyekért a Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium és Szellemi Műhely is dolgozik immár öt éve.

Nevet, hisz a cikk az állami felsőoktatásban tanuló református fiatalok integrálásának fontosságáról is beszél.

Nevet, hisz mindezek kereteként Kovács I. Gábor „szakkollégium-szerű, szellemi műhelyt" képzel el.

Nevet, hisz a nem túl népes és nem túl erős hangú protestáns/református közéletben végre közhírré tétetett, hogy ezeket a célokat támogatni kell, és dolgozni kell értük.

Nevet, mert bár „próbálkozásként," de a cikk a Kölcsey Szakkollégiumot is megemlíti, ezzel beemelve azt egy olyan beszélgetésbe, amelyből eddig, többünk érzése szerint, kimaradt.

Nevet, hisz a felsorolt igények — szakkollégium-szerűen működő szellemi műhely, amely szakmailag jól képzett református, avagy protestáns értelmiség szocializálására alkalmas — az 1998-ban (!) bejegyzett Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium és Szellemi Műhelyért Egyesületet írják le.

A Szakkollégium, melynek az egyesület jogi személye, 1997-ben elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzatának Preambuluma így szól:

„...a Szakkollégium célja, hogy azok az egyetemisták, akik követendő mérceként állították önmaguknak a keresztyén értékrendet, a Szakkollégiumon keresztül felkészült szakemberekké, ugyanakkor a protestáns értékeket felvállaló értelmiséggé váljanak. Mivel az egyetemi képzés ezt a két szempontot nem tudja egyszerre érvényesíteni, a Szakkollégium szükségesnek látja egy olyan szervezet létrehozását, mely a régi Eötvös Collegium és a jelenleg működő hazai és külföldi szakkollégiumi rendszer tapasztalatai mellett átemeli a jelenkor elvárásaihoz igazítva a protestáns kollégiumok és népfőiskolák megszakadt hagyományait és értékeit napjaink oktatási rendszerébe. Így lehetőség nyílik a magas színvonalú szakmai képzés és továbbképzés mellett az elmélyült protestáns nevelés igényeinek is megfelelni."

De a másik szemünk sír, hisz a cikk, ha nem is közvetlenül, de közvetetten azt állítja, hogy a Kölcsey Szakkollégium nem működik. Engedtessék meg nekünk, hogy Szakkollégium jelenét és szervezetét bemutassuk, nehogy úgy járjunk, mint egy másik mesebeli király, aki legkisebb fiát elveszettnek hívén keresztül-kasul végigkutattatta birodalmát, miközben a fiú saját udvarában szolgált.

A szervezéshez 1996-ban egy lelkes egyetemi hallgatókból álló csoport kezdett neki. A Szakkollégium intézményei azóta jelentős mértékben kiépültek.

Tagjait a legkülönbözőbb egyetemi karokról toborozza: van köztünk ELTE és Pázmány jogász, bölcsész, közgazdász, orvostanhallgató és teológus.

Kialakult szakmai rendszere van: tagjainak kis létszámú szemináriumokat kínál, valamint a Szellemi Műhely tevékenységének keretében nyilvános előadásokat, előadássorozatokat, író-olvasótalálkozókat és kerekasztal-beszélgetéseket is szervez. A szakmai munkát az 1999/2000-es tanévtől Tanári Kollégium is segíti, melynek tagjai: Benda Gyula, ifj. Bíbó István, ifj. Fabiny Tibor és Németh Pál.

A Szakkollégium megalakulása óta autonóm, diákkezdeményezésből induló és „alulról" építkező intézmény, természetesen nem diák támogatói hathatós segítségével: működését csak ilyen keretben tudja elképzelni. A szakmai munkán kívül ennek köszönhető, hogy a Szakkollégiumi Mozgalom, melynek a Szent Ignác Szakkollégium éppúgy tagja, mint a Rajk, a Széchenyi vagy a Bibó szakkollégiumok, a Kölcseyt befogadta (a Mozgalmat legjobban a Szakkollégium Charta jellemzi, ez a mindössze egy oldalas írás bármely kollégiumban, tehát a Kölcseyben is elérthető). Ennek úgymond látható jele, hogy meghívást kaptunk arra a pályázatra, melyet a Miniszterelnöki Hivatal a Szakkollégiumi Mozgalom támogatására írt ki — valószínűleg erre a pályázatra utal cikke utólsó bekezdésében Kovács I. Gábor is.

Az itt nyert összeg lehetővé tette, hogy a Szakkollégium elkezdje kiépíteni infrastrukturális hátterét: egy jól felszerelt irodát állított fel, és megalapozta számítógépparkját, könyvtárát.

A Szakkollégiumot a most alakulóban lévő Protestáns Fórum is tagjai közé hívta. Jelentős lépés ez is, hisz végre szorosabb kapcsolatba kerülhetünk a protestáns közélettel, melynek hiányát eddig fájdalmasan éreztük. Másrészről pedig mostantól talán hatékonyabban képviselhetjük protestáns értékeinket az egyházon kívül is.

A legáthághatatlanabb fal azonban, amely működésünk ötödik évére legszorongatóbb szükségünkké is lett, pontosan az, amit Kovács I. Gábor is kiemel. Kapcsolati- és pénzügyi tőkénket is meghaladja egy diákotthon felépítése. Ezt átmenetileg és nagyon drágán egy lakás bérlésével oldjuk meg, így tizenöt tagunkból három (!) úgynevezett bentlakó tag lehet. A bérelt lakás egyben a Szakkollégium központjaként is szolgál. Ez a megoldás azonban fényévekre van az ideális helyzettől.

Azt hiszem Isten áldása a felismerés megszületése, melyről Kovács I. Gábor rendkívül értékes cikke tanúskodik. Azt hiszem Isten áldása az is, hogy a Kölcsey Szakkollégium még mindig létezik, működik. Úgy érzem közös felelősségünk ez után, hogy lesz-e belátható időn belül református/protestáns kollégiumi hálózat.

„Végre cselekednünk kellene!" – kiált fel *Református felsőoktatási kollégiumokat!* című cikke végén a szerző. Ehhez mi, akik korlátozott lehetőségeinkhez képest sokat próbálunk tenni, talán annyit fűzhetnénk: már csak egyetlen lépés hiányzik az első szakasz teljesítéséhez, az első protestáns szakkollégium teljes intézményesüléséhez. Egyetlen lépés, mely számunkra szinte teljesíthetetlen, de a nálunk sokkal több lehetőséggel rendelkezők számára talán nem is olyan nagy dolog.

Fazekas Benedek, Petri Gábor, Schalbert Csilla
A Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium
választmányi-, diák- és seniortagja

EMBER SÁNDOR

Gyakorlóiskolák I. országos konferenciája

A Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Gyakorlóiskolája 2000. március 23-24-én – hagyományteremtő szándékkal – szakmai konferenciát rendezett a tanítóképzést folytató főiskolák gyakorlóiskoláinak pedagógusai részvételével. Tizenegy intézményből negyven vendég érkezett Debrecenbe, így a házigazdákkal kiegészülve mintegy 120 kolléga volt részese a kétnapos programnak.

A találkozó vezérlő gondolatát – „Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon" – a Bibliában olvasható Példabeszédekből választották a szervezők.

Kora délután plenáris üléssel vette kezdetét a tanácskozás. Elsőként dr. Rádli Katalinnak, az Oktatási Minisztérium főosztályvezető-helyettesének előadását hallgatták meg a jelenlévők. Szó esett többek közt az erkölcs és etika oktatásának kérdéseiről, a pedagógustovábbképzésről és a gyakorlóiskolai szakvezetők számára indított, akkreditált szakvizsgáról.

Ezt követően dr. Bölcskei Gusztáv, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, a zsinat elnöke vázolta fel a református tanítóképzés helyzetét, s értékelte az egyházi iskolák újjászervezésének 1990-től kezdődött folyamatait.

A tanítójelöltek gyakorlati képzésének növekvő szerepére hívta fel a figyelmet Nanszákné dr. Cserfalvi Ilona főigazgató-helyettes, majd röviden ecsetelte a kritikai gondolkodású, autonóm személyiségű hallgatóval szemben támasztott követelményeket.

Az ülés utolsó napirendi pontjaként a KFRTF Gyakorló Iskolájának igazgatója mutatta be – diaképes vetítéssel illusztrálva – az intézmény nevelő és oktató munkájának meghatározó területeit.

A vendéglátó iskola életének alaposabb megismerését szolgálta a gyakorlóiskola alkotó pedagógusainak kiállítása is, melyet a Református Nagytemplom kiállítótermében tekinthettek meg a konferencia résztvevői.

Erdélyi csíkritmusú gyapjúszőttesek, székely festékes és torontáli szőnyegek, trópusi náddal és rizsszalmával befont üvegek, valamint fonott kosarak, foltvarrással készített tárgyak, bőrből készült pásztorkészségek és templomokat, templom belsőket ábrázoló fotók gyönyörködtették a szemlélődőket. A kiállítást Tamus István, a KFRTF Vizuális-nevelési Tanszékének vezetője nyitotta meg.

Ugyancsak a Református Nagytemplomban került sor arra a félórás hangversenyre, melynek során a templom nemrég újjáépített orgonájának hangzása és a Gyakorlóiskola Vox Iuventutis Gyermekkarának éneke eredményezett áhítatos perceket. Rövid belvárosi séta következett a Déri Múzeumig, ahol a Munkácsy Teremben elhelyezett világhírű trilógiát szemlélhették meg a vendégek.

A nap állófogadással zárult, a közvetlen hangú pohárköszöntőt dr. Fürj Zoltán, a KFRTF főigazgatója mondta.

Másnap szekcióülésekkel folytatódott a konferencia. 32 előadás hangzott el a következő témakörökben:

Helyi nevelési sajátosságok
Anyanyelvi nevelés
Az idegen nyelv tanítása
Környezeti nevelés, mentálhigiéné
Művészetek, néprajz, néphagyomány
A mozgásműveltség fejlesztésének lehetőségei.

A találkozó során bebizonyosodott, hogy szükség van a szakmai tapasztalatok cseréjére a gyakorlóiskolákban folyó magas színvonalú, példaértékű tevékenységek publikálására, s baráti kapcsolatok kialakítására a hosszú távú együttműködés reményében.

Munkácsy Mihály: Golgota. A világhírű trilógia egyik darabja a debreceni Déri Múzeumban látható

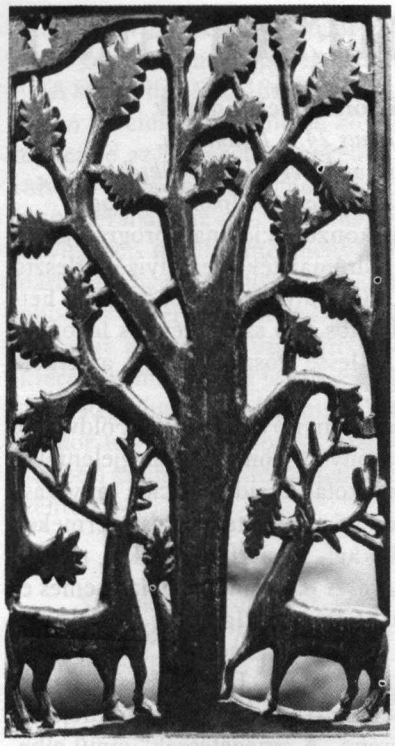

HUBAI KATALIN

„Az ezeréves tölgy kihajt újra"

Műveltségi vetélkedő Halásztelken

A Kárpát-medence református középiskolái számára millenniumi műveltségi vetélkedőt rendeztünk 2000. április 1-jén a Halásztelki Református Agráriumban. A nemes vetélkedésre öt erdélyi, három kárpátaljai és öt magyarországi gimnázium nevezett be még a múlt esztendő végén, ugyanis 1999. őszétől szerveztük a háromnapos programot, amelyhez anyagi és erkölcsi támogatást nyújtott a Református Pedagógiai Intézet és Halásztelek Önkormányzata. A határon túli iskolák teljes részvételi és utazási költségeit iskolánk fedezte. Térítésmentesen elküldtük számukra a felkészüléshez ajánlott könyveket is, hiszen tudtuk milyen nehéz körülmények között dolgoznak.

Március 31-én pénteken érkeztek meg a csapatok, sokan 15-20 órás utazás után. A kollégiumban biztosítottunk szállást a 4 fős csapatoknak és kísérő tanáraiknak. Este a Helikon zenés irodalmi együttes műsorát néztük meg közösen, majd az előadás után felnőtt vendégeink fogadáson vettek részt a polgármesteri hivatalban. Másnap reggel 8.30-kor a versenyző csapatok izgatottan várták a megmérettetést. A zsűri elnöke Závodszky Géza, az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának tanszékvezető tanára volt, tagjai pedig: Császár Bíró Zoltán lelkész, az igazgatótanács elnöke, Sallai Gyuláné önkormányzati képviselő, valamint Stoffán Antal polgármester úr. A főként írásbeli feladatok mellett minden csapat egy szabadon választott hazafias verssel is készült. A vetélkedő befejezése után a zsűri értékelte a csapatok által készített tablókat, amelyek a versenyzők lakóhelyét mutatták be. A délutáni eredményhirdetésen Papp Kornél, a Református Pedagógiai Intézet vezetője adta át a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceum tanulói számára az első díjat, egy egyhetes balatoni nyaralást. Nagyon büszkék vagyunk rá, hogy második helyen a Halásztelki Református Agrárium csapata végzett. A vetélkedőben résztvevő további csapatok helyezései:

III. helyezett: Baár-Madas Református Gimnázium, Budapest
III. helyezett: Nagyberegi Református Líceum
IV. helyezett: Kolozsvári Református Kollégium Gimnáziuma
V. helyezett: Szegedi Kis István Református Gimnázium, Békés
VI. helyezett: Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium, Nagyvárad
VII. helyezett: Wesselényi Miklós Református Gimnázium, Zilah
VIII. helyezett: Nagydobronyi Református Líceum
IX. helyezett: Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma
X. helyezett: Bethlen Gábor Református Gimnázium, Hódmezővásárhely
XI. helyezett: Budapesti Lónyay Utcai Református Gimnázium
XII. helyezett: Tivadarfalvi Református Líceum
XIII. helyezett: Bethlen Gábor Református Kollégium Gimnáziuma, Nagyenyed

A műveltségi vetélkedő azonban nem ért véget a megmérettetéssel: április 1-jén a BNV területén zajló országos táncház találkozó gálaműsorát néztük meg közösen. Április 2-án reggel pedig istentiszteleten vettünk részt a halásztelki református templomban. A résztvevők délben már a Szent Koronában gyönyörködhettek a Parlament falai között. Reméljük, hogy jövőre újból találkozunk a diákokkal és kísérő tanáraikkal, hiszen Császár Bíró Zoltán lelkész, az igazgatótanács elnöke már az eredményhirdetésnél kijelentette, hogy a Halásztelki Református Agrárium minden évben szeretne otthont adni a református középiskolák közötti műveltségi vetélkedők számára.

A halásztelki műveltségi vetélkedő első helyezettjei a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceum diákjai voltak.

A REFORMÁTUS PEDAGÓGIAI INTÉZET HÍREI

A református óraháló szakmai vitája

a) 1-8. évfolyam – általános iskola

A Hírlevél 2000/3. (márciusi) számában közöltük az 1-8. évfolyamos református óraháló koncepcióját. A megadott március 31-i határidőig 13 vélemény érkezett: 7 támogató és 6 ellenző. Ahogy várható volt, a támogató vélemények az alapkészségek fejlesztésének szándékát, s így a magyar és a matematika tantárgyak magas óraszámának biztosítását emelték ki, az ellenző vélemények (5 a Tiszántúlról!) a természettudományos tárgyak alapóraszámát tartották kevésnek – még a szabadon szervezhető keret beszámításával is.

Mivel az RPI az ellentéteket áthidalhatónak tartja, a véleményeket átadta a koncepciót kidolgozó csoportnak, s a felső tagozatos természettudományos és az alsó tagozatos környezetismeret óraszámok újragondolását kérte.

b) 7-12. évfolyam – hatévfolyamos gimnázium

A 13 református hatévfolyamos gimnáziumból 9 képviseltette magát 2000. április 7-én azon a szakmai vitán, ahol a hatévfolyamos gimnáziumi óraháló szakmai koncepcióját dolgozták ki. A várt nagy vita elmaradt, sikerült hamar konszenzust elérni a résztvevők – egy kivétellel – elengedhetetlennek tartották a minisztériumi tervezet (április 5.) megismerése után az önálló óraháló akkreditáltatását. Megállapították, hogy a meglévő gyakorlat hamar hozzáigazítható a kidolgozott tervezethez:

Tantárgy	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	4	5
Történelem és társadalmi ismeretek	2	2	2	2	3	4
1. idegen nyelv	4	3	3	3	4	4
2. idegen nyelv	-	-	2	2	3	3
Matematika	3	3	3	3	3	4
Informatika	2	1	-	-	-	1
Fizika	-	2	2	2	2	-
Földrajz	2	1	2	2	-	-
Biológia	-	2	2	2	2	-
Kémia	2	1	2	2	-	-
Ének-zene	1	1	1	1	1	-
Rajz	1	1	-	-	-	1
Testnevelés	2	2	2	2	2	2
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	1
Kötött óraszám	24	24	26	26	25	25
Szabadon tervezhető	3,5	3,5	4	4	5	5
Kötelező óraszám	27,5	27,5	30	30	30	30
Hittan	2	2	2	2	2	2

A hittan – és remélhetőleg az egyházi ének – tantárgy a kötelező óraszámon felül tervezhető a további testnevelés órákhoz hasonlóan. Nem tervezzük külön szerepeltetni a minisztériumi anyagban megjelenő társadalmi és állampolgári ismeret, pszichológia, jelenismeret, tánc és dráma és művészetek modulokat. Külön modulként jelenik meg a technika és életvitel, valamint a mozgókép és médiaismeret. A tantárgyi programok közül a következők akkreditálását tervezzük: magyar nyelv és irodalom, történelem és társadalmi ismeretek, biológia, ének-zene, rajz-művészettörténet, osztályfőnöki.

2. Szakmai konzultációs napok

a) 2000. március 24. – Drámaóra.
Műhelymunka a személyiségfejlesztés tükrében
Nagykun Református Általános Iskola, Karcag

A meghirdetett szakmai konzultációs nap programja sokakat vonzott. A téma a drámajáték személyiségfejlesztő hatása. A résztvevők 17 református iskolából jöttek és hetvenen voltak. A konzultációs nap szervezése és lebonyolítása kifogástalan volt. Illesse köszönet ezért az iskola igazgatóját és tanári karát.

Nagy Kálmán esperes megnyitó áhítata után Földváriné Simon Ilona igazgató asszony köszöntötte a megjelenteket és röviden bemutatta az iskolát, majd „Karcagi tanyázás" címmel színjátékot adtak elő az alsó tagozatos gyermekek ízes tájszólással, népdalokkal, népi rigmusokkal, tánccal tarkítva, citerákkal kísérve. A hagyományápolás nemes és élvezetes lehetősége tárult fel a hallgatóság előtt. A jól szerkesztett és igényes előadást Takácsné Csikós Anikó tanárnő rendezte és tanította be. Ugyancsak ő tartott ezután bemutató drámaórát a III. B osztály 18 tanulójával. Az óra anyaga Móra Ferenc „A cinegefészek" című elbeszélésének feldolgozása volt, a drámapedagógia eszközeivel. Ez nem szerkesztett, spontán beszélgetős-játszós alkalom volt, amelyben a tanulók nagyon aktívan vettek részt. Volt véleményük, megmozdult a fantáziájuk, meg mertek szólalni, szemmel láthatóan élvezték a szerepjátékokat.

A bemutató tanítás után – annak tanulságaira visszavisszautalva – tartotta meg színvonalas szakmai előadását Tajta Csabáné, a Jász-Nagykun-Szolnok Megye Pedagógiai Intézetének munkatársa. Elméleti, szakmai kérdéseket vázolt fel könnyen követhető módon és kedvet csinálva a drámapedagógia módszereinek használatához. Ebéd után az előadó kapcsolatteremtő, improvizációs játékokat mutatott be a pedagógusoknak.

Rövid áhítat zárta be a jól sikerült szakmai napot, melynek keretében könyvkiállítást is rendeztek a drámapedagógia irodalmából.

b) 2000. március 31-április 1.
Internátusi nevelők továbbképzése
Kecskeméti Református Kollégium Internátusa

Református internátusainkban jelenleg 2456 gyermek kap elhelyezést, ez az összlétszám (21755 fő) 11%-a. A számokból is következik, hogy református nevelésügyünk kiemelt területe az internátusi nevelés. A középiskolai internátusok képviselői 2000. április 1-jén az internátus és az iskola, valamint az internátus és a szülői ház kapcsolatáról tartottak eszmecserét. A debreceni (Zsoldos László), a pápai (Mayerné Pátkay Tünde), a sárospataki (Szabó Árpád), a budapesti (Tóth Péter) és a kecskeméti (dr. Kodácsy Jánosné) tapasztalatok bemutatása után mind a közel 40 résztvevő kifejthette gondolatait az adott tárgykörben.

Általában hasznosnak bizonyul az iskola és az internátus kapcsolatának elmélyítésében az, hogy az internátusban olyan pedagógusok is vállaljanak/vállalhassanak felügyeletet, akik az iskolában tanítanak – és viszont. Pápán rendszeres az internátusi nevelők óralátogatása is, de az intézmény igazgatója személyesen is vállal esti szilenciumi

felügyeletet az internátusban. Sárospatakon rendszerések az iskola és az internátus pedagógusainak közös eszmecserei.

A szülői ház és az internátus kapcsolata javulhatna egy átfogó szociológiai felmérés következtében, ugyanis fontos lenne az internátusi nevelők számára az iskolát körülvevő szülői háttér alapos ismerete. A szülők általában azt preferálják, ha az internátus nem szállodaként, hanem ténylegesen nevelő intézményként működik. Sokak számára azonban a luxuskörülmények biztosítása a fontosabb. Az internátus nevelő szerepének hangsúlyozását szolgálná az, hogy a bizonyítványba – betétlapként – az internátus minősítése is bekerülhetne (Sárospatak).

A Református Pedagógiai Intézet a szakmai nap zárásakor felajánlotta, hogy a Magyar Református Nevelés októberi számát az internátusi nevelés problematikájának szenteli.

c) 2000. április 7-8.
Szakmai konzultáció óvodapedagógusok számára
Halacska Református Óvoda, Budapest

A Budapest-Budafoki Református Egyházközség Halacska Református Óvodájában megrendezett idei óvodai szakmai konzultáción 15 református óvodából 57 óvodapedagógus vett részt.

Az előadások témáját az óvónők kérésére választottuk ki. Fontosnak tartottuk, hogy a hétköznapok során felmerülő problémákra, kérdésekre ezeken az alkalmakon választ kaphassanak. A pénteki napon Fazekasné dr. Fenyvesi Margit – a nagykőrösi KGRE Tanítóképző Főiskolai Kar docense, gyógypedagógiai szakértő – tartott színvonalas előadást a Problémás gyermekek nevelése keresztyén szemlélet szerint, majd a 3-7 éves korosztálynál felmerülő problémákról és azok jellemzőiről bővítette ismeretanyagunkat.

Szombaton Bodó Sára – a debreceni teológia adjunktusa – „A keresztyén nevelés mentálhigiénés lehetőségei" címmel, a lelki egészségvédelem fontosságát hangsúlyozta óvodapedagógusainknak. Az előadás keretén belül lehetőség nyílt a személyes élmények, kérdések megvitatására. A mentálhigiéné szemléletformálás, amely Isten közelében jó, amelyre az Isten közelében képesek vagyunk, amelyben mi, felnőttek Isten reprezentánsai vagyunk. Ennek érdekében mit tehetünk? „Legyük szeretetteljesen hitelesek."

A szakmai nap záró gondolataként megfogalmazódott az igény:

– az óvodapedagógusok részére szervezett továbbképzések skálájának szélesítésére

– az idén már beindult egyházkerületi szintű vezetői munkaközösség megszervezésére országos szinten is.

(Ablonczyné Vándor Margit, óvodavezető)

3. Országos református tanulmányi versenyek eredményei

a) 2000. március 10. – SDG Országos Bibliaismereti Verseny
Pápai Református Kollégium Gimnáziuma

Helyezés	Iskola
I.	Baár-Madas Ref. Gimn., Budapest
II.	Kecskeméti Ref. Gimn.
III.	Lévay József Ref. Gimn., Miskolc

b) 2000. március 18. – VI. Áprily Lajos Országos
Középiskolai Szavalóverseny
Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma

Helyezés	Név	Iskola
	Horváth Gabriella	Sárospataki Ref. Gimn.
ARANY	Karsay Kinga	Baár-Madas Ref. Gimn., Bp.
MINŐSÍTÉS	Popovics Mária	Baár-Madas Ref. Gimn., Bp.
	Patocskai Katalin	Kiskunhalasi Ref. Gimn.
	Benkő Zusza	Kecskeméti Ref. Kollégium Gimn.
	Tóth Klára	Kiskunhalasi Ref. Gimn.
EZÜST	Hegedűs Gyula	Debreceni Ref. Gimn.
MINŐSÍTÉS	Papp Krisztina	Baár-Madas Ref. Gimn., Budapest
	Tolnai Zita	Arany Ref. Gimn., Nagykőrös
	Katona Ágnes	Ref. Gimn., Mezőtúr
	Pocsai Tamás	Sárospataki Ref. Gimn.
BRONZ	Svébis Máté	Kecskeméti Ref. Gimn.
MINŐSÍTÉS	Zelenák Enikő	Pápai Ref. Kollégium Gimn.
	Ihász Éva	Ref. Gimn., Hódmezővásárhely
	Fűzvölgyi Aliz	Pécsi Ref. Kollégium Gimn.

AZ ISKOLAÜGYI OSZTÁLY HÍREI

1. Az Iskolaügyi Osztály tárgyalásai

2000. március 24-én 28-án és április 3-án a Felsőoktatási törvény módosításával, valamint a finanszírozási feltételek megváltoztatásával és a 2001. évi létszámkeret kialakításával kapcsolatos tárgyalások zajlottak az Oktatási Minisztériumban. Várhatóan 2001-től a felhalmozási (beruházási és fejlesztési) keret létrejöttével javulnak felsőoktatási intézményeink működési feltételei. A létszámtárgyalások során kiderült, hogy intézményeink felvételi kerete az 1997/98-as arány szintje alá csökkent, 2001-től a keret növelése várható.

A középiskolák felsőoktatási felvételi statisztikájában ezidáig nem jelentek meg a hitéleti képzésre felvételt nyert tanulók. Az OM ígérete szerint 2000-től megváltozik a helyzet. Felsőoktatási intézményeinket hamarosan megkeresi az OKI, s sor kerülhet az 1996-2000 közötti adatok pótlására. A következő statisztika már tartalmazni fogja az elmúlt 5 esztendő hitéleti adatait is.

2000. március 29-én Miskolcon befejeződött az OKÉV területi irodákkal történő kapcsolatfelvétel.

2. Magyar Református Gimnáziumok V. Találkozója – Nagydobrony/Kárpátalja, 2000. július 11-15.

Nagy örömmel értesültünk arról, hogy **2000. július 11-15.** között a **Nagydobronyi Református Líceum** szervezi a Magyar Református Gimnáziumok V. Találkozóját. (Kecskemét, Békés, Nagyvárad és Pápa után Kárpátalján kerül sor a találkozóra.) Az RPI mellett a Magyarországi Református Egyház Zsinati Iskolaügyi Osztálya is igyekszik a szervezést segíteni, s költségvetésében 300.000.– Ft-ot elkülönített a rendezvény támogatására. Kérünk minden intézményvezetőt, hogy a találkozón részt vevő tanulók és pedagógusok névsorát (név, lakcím, útlevél száma) minél hamarabb juttassák el a rendező iskola faxára (00-380-3122 78298). Az adatokra a meghívólevél eljuttatása érdekében van szükség.

A találkozó nem zavarja a világtalálkozó programjait, megrendezésére mindenképpen sor kerül.

Talentum 2000. Tábor – 2000. augusztus 14-20.

Témája: „Az örök ember a változó világban – Válaszutak 2000-ben"

A táborozás célja a széles értelemben felfogott tehetséggondozás. A szekció-foglalkozásokon, bibliakörökben és a közös nagy előadásokon szintén tágan értendő gazdagító, látókörtágító programokat alakítunk ki. Mindez hosszabb távú célokat is szolgál. Szeretnénk, ha kialakulhatna a hit és tudás egységét harmonikusan megélő, közös élményekkel, műveltséggel, eszményekkel egybefűzött református értelmiség. Ez az értelmiség a korszerű kálvinista életeszmény kialakításával, megélésével és továbbadásával tudna hozzájárulni a sokszínű magyar társadalom erkölcsi, lelki megújulásához.

A meghirdetett téma keretei között szó esik a következő viszonylatokról illetve az ezen relációkban lehetséges választási lehetőségekről: Isten és az ember; az ember és természeti környezete; az ember és a gazdaság; az ember és a technika; az ember és a kultúra; az ember és a történelem; az ember és testi egészsége, életvitele; az ember és lelki egészsége.

Ez a tematika határozza meg a szekciók munkáját, a bibliakörök foglalkozásait s a közös nagy előadásokat. Szeretnénk e gazdagító programok keretében gyakorlatias útravalót is adni, de tágabb értelemben szemléletet is formálni, világszemléleti segítséget is adni. Szeretnénk, ha az új generációk az előttük álló döntési kényszerekben, az új helyzetekben, az új problémák megoldásában értelmiségi reflexivitással s világnézeti tudatossággal lennének képesek eligazodni és dönteni.

A táborozáson való részvételre azok pályázhatnak felekezeti hovatartozástól függetlenül, akik a református közoktatási rendszerben tanulva bármiféle tehetséggel rendelkeznek, ill. a nem református fenntartású iskolák református vallású diákjai. A 8. osztályt végzettektől az éppen leérettségizettekig terjedő korosztály részvételére számítunk. **A református tanulmányi versenyek nyertesei illetve helyezettjei meghívást kapnak a táborba.**

Különös gondot fordítunk a szervezésénél arra, hogy a református iskolák tehetséges, de szociálisan hátrányos helyzetű diákjai is ott lehessenek. **A Református Tehetséggondozó Alapítvány iskolánként két-két diák költségeit teljes egészében fedezi.** Arra kérjük az igazgatókat, hogy a tehetséggondozásért felelős kolléga segítségével körültekintő gonddal – idejében – válasszák ki azokat a nehezebb helyzetben lévő tehetséges diákokat, akik minden szempontból méltóan tudják képviselni iskolájukat, s az adott időpontban el is tudnak jönni Balatonszárszóra. (Az alapítvány ezzel kapcsolatban levelet küld majd minden igazgatónak.)

A pedagógiai módszerek tekintetében a középiskolás diákságnak bizonyos szempontból újdonságot jelentenek majd a világnézeti jellegű, nagy szemléleti tágasságot adó, már az egyetemi jellegű munka felé mutató közös előadások. A szekciókban a közoktatásban általában lehetségesnél intenzívebb közös és kollegiális munka folyik. A bibliakörök beszélgetésein mindenki aktivizálódhat s oldott módon nyilatkozhat meg az élet nagy alapkérdéseiről, hogy közösen jussanak el bizonyos megoldásokig.

A közös egyházi és népdaléneklések, az esti táncházak, a szabad beszélgetések, a sportversenyek, a nagy fürdőzések, a tábortűz, mind-mind az együttlétek kiveszőben levő közösségi élményét adhatják.

A táborozás helyszíne a Magyarországi Református Egyház balatonszárszói Soli Deo Gloria Konferenciatelepe, ahol 1926-tól majd hosszabb szünet után 1990-től újra folyamatos a református diákság közösségi együttléte. Ez a tábor volt helyszíne a nevezetes 1942-es és 1943-as ifjú értelmiségi találkozóknak. A diákokat egyemeletes, puritánul de célszerűen berendezett épületegyüttesben helyezzük el. (A hideg-meleg vizes vizesblokkos szolgáltatásokra külön épület szolgál.) A tábor legrégibb épületében melegítő konyha és ebédlő van. Itt kerülhet sor a táncházra s esős időben a szekciófoglalkozások egy részére is. Jó időben ezek természetesen a „szabadban" a fák lombjai alatt folynak. A közös előadások helyszíne a többszáz fő befogadására alkalmas fedett amfiteátrum. A tábor területén sportpálya is van.

A program megvalósításában egyrészt kitűnő meghívott előadók vesznek részt, másrészt olyan szekcióvezető tanárok, ének és testnevelő tanárok, lelkészek, teológus hallgatók, akiknek szívügye a tehetséggondozás. Többségük évek óta folyamatosan részt vesz a tábor munkájában.

Kérjük a kollégákat, figyelemfelhívással s biztatással is segítsenek abba, hogy a legtehetségesebb diákok minden iskolánkból eljussanak a Talentum táborba. Azt reméljük, hogy diákjaink úgy érezik majd jól magukat a táborban, hogy egyszersmind a bevezetőben leírt kitűzött célok is megvalósulnak.

Tervezett plenáris előadások:

Dr. Szollár Lajos professzor (SOTE dékánja, Általános Orvosi Kar): *Válaszutak 2000-ben – Életmód és életvitel (Az ember egészsége)*

Dr. Kulin Ferenc egyetemi docens (ELTE BTK, KRE BTK): *Válaszutak 2000-ben – Ember és kultúra*

Dr. Bod Péter Ákos professzor (KRE ÁJK): *Válaszutak 2000-ben – Ember és gazdaság*

Dr. Schmidt Mária miniszterelnöki főtanácsos (MEH): *A XX. század történelmi válaszútjai*

Szekciók:
Biológia – ökológia
(Faragóné Szénásy Emese – Diószeghy Csaba)
Néprajz – néptánc – népzene – néphagyomány
(Hentz Vilmos)
Számítástechnika (Mónus Béla)
Klasszikus matematika (Nagy-Baló András)
Irodalom (Bajusz Árpádné)
Történelem (Nagy Zsombor – Papp Kornél)

Kérjük, hogy az áprilisi Hírlevél hátoldaláról másolt jelentkezési lapokon minden jelentkező két lehetséges szekciót jelöljön meg! (1. illetve 2. helyen.) Ez segítheti a szekciók közötti arányos elosztást.

Papp Kornél – Kovács I. Gábor

Retek Levente

Tizenhat óriás egy óriási CD-n

A mai modern nyelvoktatásban az ismeretgyűjtési források átalakultak: döntő szerephez jut benne a média, ezen belül is az Internet, a CD-ROM, stb. A Hálón böngészve bukkanhatunk például a „Back to the Bible" (http://www.gospelcom.net/bttb) sorozat egyik darabjának, a „Giants of the Faith" című CD-nek rövid ismertető anyagára.

Ez a CD-lemez különösképp alkalmas arra, hogy mind az angol nyelvet gyakoroltassa, mind az egyháztörténettel kapcsolatos ismereteket jobban elmélyítse, és úgy érzem, érdemes lenne arra, hogy más fórumok, más formában is népszerűsítsék. Átfogó képet ad ugyanis a brit hitújítás kiemelkedő alakjairól, bibliafordítókról, zsoltárszerzőkről, misszionáriusokról, híres irodalmi művek alkotóiról az 1300-as évektől a XX. századig, mint többek között John Wyclif, John Knox vagy a Wesley fivérek, így a hittudománnyal foglalkozók számára feltétlenül értékes anyag. A nyelvtanulók többszörösen is hasznát vehetik, hiszen könnyed, mégis választékos, itt-ott hangulatos szófordulatokkal tarkított szöveg segítségével, laza iramban gyarapíthatják angol nyelvtudásukat, miközben szinte észrevétlenül némi jártasságra tesznek szert egy adott korszak történelmi és kulturális kérdéseiben. Ugyanígy jó szívvel ajánlható mindazoknak, akik általános műveltségüket szeretnék néhány kellemesen eltöltött óra keretében bővíteni, vagy akik egy szürke, unalmas délutánra keresnek tartalmas elfoglaltságot. Sőt, megkockáztatom, hogy a kalandos életregények kedvelőinek is érdekes élményt jelenthet ez a CD, hisz kit ne érdekelne például, hogy hogyan lett a textilgyári munkásfiúból, David Livingstonból (1813-1873) az orvostudományban és a teológiában jártas misszionárius és kutató Afrikában, aki később a Victoria-vízesés felfedezőjeként és számos útikönyv szerzőjeként vált híressé, harcolt a rabszolga-kereskedelem megszűntetéséért, halála után pedig munkásságának elismeréseként, a Westminster Apátságba temették el. Legalább ilyen érdekfeszítő William Carey (1761-1834) életútja is, akit ma a modern misszió atyjaként tartanak számon, de kezdetben cipész és pap volt egy személyben, majd baptista hittérítőként működött Indiában, ahol – miközben fellépett a gyermekprostitúció, a csecsemőgyilkosság és az özvegyégetés ellen – nyelvet tanított az egyetemen, és bengáli, majd szanszkrit, hindi, stb. nyelvre fordította a Bibliát.

Az ügyesen szerkesztett, átgondolt feldolgozásnak köszönhetően különösen könnyed és szórakoztató formában juthatunk információkhoz. Az anyag felépítése rendkívül ötletes, számos választási lehetőséget kínál az érdeklődőnek a téma megközelítéséhez.

Whitefield Ígét hirdet

Az írásos formát kedvelők „Extended Biography" címszó alatt viszonylag tömörebb ismertetőt olvashatnak az egyes személyek életpályájáról, munkásságáról, jelentősebb műveiről. Pontosabban megismerhetjük családi körülményeiket, egyéniségüket, küzdelmeiket, életük sorsfordulóit, ha a „Life and Times" fejezetbe pillantunk bele, mely az adott történelmi hátteret is vázolja. Így megtudhatjuk, milyen hatással volt a Wesley fivérekre egy amerikai útjuk során elszenvedett hajótörés, és azt is, hogy noha William Tyndale, a bibliafordító az uralkodó, VIII. Henrik feleségének, Boleyn Annának rokonszenvét élvezte, mégsem tudott megmenekülni a rá eretnekségért kiszabott halálbüntetés alól. A kora legtanultabb emberének számító John Wycliffe-et pedig ugyan a templomkertben helyezték örök nyugalomra, műveiért azonban utólag elítélték, exhumálták és megégették. Tiszteletreméltóan kitartott vallási meggyőződése mellett John Knox is, akit gályarabságra ítéltek, amikor szembekerült a katolikus egyházzal. Szabadulása után élete végéig kitartóan prédikált, még akkor is, amikor egy agyvérzést követő bénulás következtében járni sem tudott, hanem fel kellett emelni a szószékbe.

Szerencsésebb életpályája jutott ellenben George Whitefieldnek, a kálvinista metodista irányzatot valló lelkésznek, akinek misszionáriusi munkásságát Georgia állambeli tartózkodása alatt maga Benjamin Franklin karolta föl.

Élőszóban kaphatunk tájékoztatót mindezekről, ha az írásbeli szöveg helyett a kellemes hangú narrátort választjuk. Az egyes részletekben komolyabban elmélyedni kívánók részére pedig gazdag irodalomjegyzék nyújt segítséget a „For Further Investigation" című fejezet.

Színes video tudósítást is nézhetünk az egyes nevezetes helyszínekről, mely segít az évszázados falak, szépen elrendezett személyes használati tárgyak közé képzelni a nagy egyéniségeket. Az események elhelyezését a földrajzi környezetben térképrészletek segítik.

A „Points to Ponder" pedig elmélkedésre inspirál, az egyes történeteken alapuló, de a mai korra, saját életünkre vetített, megfontolásra érdemes alapkérdéseket ajánl figyelmünkbe.

A fejezeteket végigkísérő, kiemelkedően szép dalokból készült összeállítás nemcsak az egyházi zene kedvelői számára élvezetes, de kellemes, emelkedett, a témához illő alaphangulatot teremt hallgatója számára.

A játékos tesztek kedvelői az anyag tanulmányozása után a „Quiz" kérdései alapján kipróbálhatják, mennyit őrzött meg emlékezetük a látott, hallott információkból, de bizton állíthatom, hogy akik végigélvezik ezt az összeállítást, azok nemcsak ismeretekben lesznek gazdagabbak.

Reményik Sándor:

Homokba írtam

Puszták homokján különös betűk.
Fénylik a rajzuk, a vonaluk él,
Puszták homokján különös rovás;
Tán harci dal, tán baráti levél,
Talán imádság. Olyan egyre megy,
Elmossa zápor, letörli a szél.
Puszták homokján különös rovás.

Homokba írtam minden mondatom,
Zápor elmossa: ne fájjon nagyon,
Letörli a szél: ne fájjon nagyon,
Homokba írtam minden mondatom.

Angyal. A csengeri református templom festett mennyezetéről

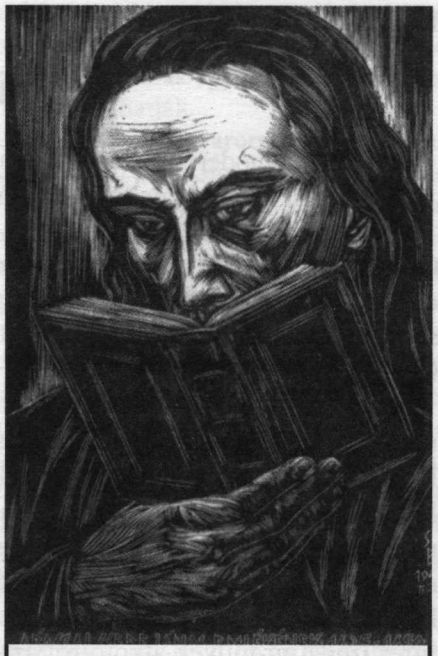

SZÁMUNK SZERZŐI:

Ábrahám Károlyné	szaktanácsadó (FPI)
Czeglédi Sándor	középiskolai tanár (Bethlen Gábor Református Gimnázium, Hódmezővásárhely)
Füstös Gabriella	egyetemi hallgató (Babes-Bolyai tudományegyetem, Kolozsvár)
Ember Sándor	igazgató (Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Gyakorló Iskolája)
Gaál Izabella	középiskolai tanár (Debreceni Ref. Koll. Gimn.)
Hubai Katalin	középiskolai tanár (Halásztelki Ref. Agrárium)
Dr. Kóczi Rozália	középiskolai tanár (Lévay József Ref. Gimn.)
Dr. Kovács I. Gábor	egyetemi docens (ELTE BTK)
M. Varga Bernadett	Phd. hallgató, középiskolai tanár (Baár-Madas Református Gimnázium)
Mayerné Pátkai Tünde	internátusvezető (Pápai Ref. Kollégium)
Miklós Réka	angoltanár (Magvető Ref. Ált. Iskola, Gyula)
Papp Kornél	igazgató-helyettes (RPI)
Dr. P. Tóth Béláné	igazgató, középiskolai tanár (Szentendrei Református Gimnázium)
Retek Levente	egyetemi hallgató (ELTE BTK)
Szőllőssyné Paszternák Natasa	középiskolai tanár (Budapesti Lónyay Utcai Református Gimnázium)

Magyar Refomátus Nevelés

Kiadja a Református Pedagógiai Intézet (RPI)

Felelős kiadó: *Papp Kornél*

Felelős szerkesztő: *Tóth Ida*

Szerkesztőségi titkár: *Junek Tímea*

1146 Budapest, Abonyi u. 21.
Postacím:
1440 Budapest 70., Pf: 5.
Tel./fax: 06-1-351-9842
E-mail: refpedi@elender.hu
suli5142@bp.sulinet.hu

Tördelés: TIBOGRAPHIA STÚDIÓ
Tel.: 06-30-962-5582

ISSN 1585-7565

Nyomdai munkák:
MA-MO BT.

Megrendelni
a 2000/2001. tanév számait
a kiadó címén lehet.

Megjelenik évente
kilenc alkalommal a Stichting Hulp Oost-Europa és az Oktatási Minisztérium támogatásával.

Észrevételeiket szerettel várjuk!